

УДК 94 (439/324:477) «3 квітня 2022»

<http://doi.org/10.46869/2707-6776-2022-18-7>

Держалюк М.С.

РЕЗУЛЬТАТИ ПАРЛАМЕНТСЬКИХ ВИБОРІВ В УГОРЩИНІ 3 КВІТНЯ 2022 Р. ТА ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНСЬКО-УГОРСЬКИХ ВІДНОСИ (ЧАСТИНА 1)

Стаття присвячена виборам до Державних Зборів Угорщини 3 квітня 2022 р., які завершилися перемогою і здобуттям конституційної більшості нині правлячою коаліцією Фідесу-Угорського громадянського союзу та Християнсько-демократичної народної партії (ХДНП) - (Fidesz–KDNP). Аналізується її виборча платформа «Війна або мир», центром якої було ставлення до російсько-української війни. Вказується, що ця війна розділа політичні сили Угорщини на два табори – прихильників нейтралітету (миру) або прихильників підтримки України (війни). Правляча коаліція відстоювала нейтралітет, невтручання у війну, що гарантувало збереження миру і спокою для громадян Угорщини. Усі опозиційні сили демонстрували прихильність до України проти Росії. Влада звинувачувала останніх у тому, що їхня проукраїнська і антипутінська діяльність складала небезпеку і загрозу поширення війни на територію Угорщини. Наголошується, що завдяки такій позиції Фідес-ХДНП в цілому по Угорщині і особливо серед закордонних угорських спільнот здобув переконливу перемогу, а опозиційний блок із шести партій, хоч і переконливо переміг у 17 з 18 округів Будапешта, в цілому по країні зазнав значної поразки.

Висвітлюються основні причини неочікуваної перемоги правлячої коаліції Фідес – ХДНП на цих виборах. Серед них: коаліція гнучко поєднала центристські і правоцентристські цінності, синтезувала їх і вивищилася над вузькопартійними інтересами, перетворилася на широкий народний фронт угорської нації. Зазначається й те, що упродовж 12-ти річного перебування при владі в країні було завершено трансформаційні перетворення: прийнято новий Основний закон (конституцію), сформовано відповідне законодавство, запроваджено національно-демократичну модель політичної і економічної влади, що відповідала державним і єсєвським стандартам. Внутрішня політика спрямовувалася на розвиток традиційних галузей економіки і формування сучасних форм господарювання. Відносно високий економічний розвиток країни було забезпечено завдяки ефективному використанню іноземних інвестицій, міжнародних ринків, які далеко не обмежуються країнами ЄС. Угорщина розвиває тісне співробітництво з країнами усіх регіонів, якщо забезпечуються її національні інтереси. Велика увага приділяється підтримці і захисту угорських спільнот, які мешкають у сусідніх з Угорщиною державах (Румунії, Словаччині, Сербії, Україні). На законодавчому рівні статус закордонних угорців у порівнянні з угорцями самої країни практично прирівнюється. Політика національного єднання, визнання угорців, незалежно від країни їхнього проживання, членами єдиної угорської нації, набула загального схвалення. Сконцентрованість внутрішньої та зовнішньої політики на пріоритеті угорських інтересів допомогла Фідесу перетворитися на авторитетну і надійну політичну силу країни, яка цивілізованими методами бореться за майбутнє Угорщини, всебічний розвиток її народу, збереження ідентичності угорських закордонних спільнот, недопущення асиміляції, масової еміграції та обмеження їх прав за національними ознаками. Крім того, правлячій коаліції вдалося сформувати надійний фінансовий, кадровий, медійний потенціал, значною мірою розширити електоральне поле своєї діяльності, з яким жодна опозиційна політична сила конкурувати не в змозі, особливо під час виборів до Державних Зборів. Проаналізовано якісний склад нового парламенту.

Висвітлюється перебіг обрання нового Президента Угорщини 9 березня, спікера новообраного парламенту, його заступників та керівників парламентських фракцій 2 травня, і насамкінець – Прем'єр-міністра Угорщини 16 травня та затвердження нового уряду країни на чолі з Віктором Орбаном 24 травня.

Велика увага приділяється формуванню угорсько-українських відносин. Аналіз політичних процесів під час виборчої кампанії та у перші місяці після завершення виборів, зокрема ставлення Будапешта до агресії РФ проти України, до формування угорсько-українських взаємин, дозволив зробити висновки, що пріоритети міжнародної діяльності правлячої коаліції Угорщини залишатимуться незмінними: служіння інтересам угорської нації на усіх територіях її проживання, зокрема підтримка, захист і надання допомоги угорським національним спільнотам у Румунії, Словаччині, Сербії та Україні. Результати парламентських виборів в Угорщині 3 квітня 2022 р. підтвердили, що ці принципи є незмінними і продовжують носити зобов'язальний характер у діяльності владних інституцій Угорщини.

Підкреслюється, що рівень розвитку двосторонніх відносин Угорщини із сусідніми державами узалежнюватиметься від того, наскільки будуть забезпечуватися інтереси угорських закордонних спільнот (надання подвійного громадянства, статусу автономії для спільноти, формування умов культурно-освітнього розвитку на національній мові і традиціях). У такому ж стані перебуватимуть і угорсько-українські відносини. Угорщина підтримує територіальну цілісність України, її європейський вибір, засуджує російську агресію, підтримує санкційну політику ЄС проти РФ, надала притулок для 800 тис. біженців з України. Понад 100 тисяч осіб з України перебуває в Угорщині нелегально. Угорщина дозволила з 19 липня транзит зброї інших держав через її територію до України. Але вона продовжує зберігати нейтралітет у російсько-українській війні, підтримує енергетичні санкції ЄС проти РФ у такий спосіб, щоб це не зашкодило її економічним інтересам. Водночас вона не погоджується на застосування щодо угорської спільноти Закарпаття низки положень законів про освіту та порядок застосування української мови як державної на території України, що набули чинності в 2017 та 2019 рр.

Наголошується, що врегулювання культурно-освітніх питань угорської спільноти Закарпаття має стати пріоритетним завданням для обох країн.

Ключові слова: *Угорщина, вибори 2022 р., правляча коаліція, російська агресія, Україна, двосторонні відносини, угорська спільнота Закарпаття, врегулювання проблеми.*

Вибори до Державних Зборів Угорщини 3 квітня 2022 р. завершилися перемогою правлячої коаліції Фідесу-Угорського громадянського союзу та Християнсько-демократичної народної партії (ХДНП) - (Fidesz–KDNP).

В Угорщині діє змішана (мажоритарна і партійна) виборча система. З прийняттям конституційної реформи у 2012 р. кількість членів парламенту зменшена майже у два рази і складає 199 депутатів. 106 з них обирається за мажоритарною системою, а 90 – за партійними списками (пропорційна система). Три депутати обираються від найчисельніших національних спільнот в Угорщині (1) та угорських спільнот сусідніх країн (2). Парламентську більшість складає мінімум 100 депутатів, а конституційну більшість – 2/3 членів парламенту, тобто 133 депутати.

Із 7,76 млн. виборців країни у голосуванні 3 квітня взяло участь 5,45 млн. чол. (70,2% виборців). За підсумками опрацьованих 100% бюлетенів центристська коаліція Фідес–ХДНП (Fidesz–KDNP) отримала 54,1% голосів виборців і здобула 135 (68%) депутатських мандатів, на два мандати більше від

попередніх виборів 2018 р. За неї віддали голоси 3,06 млн. виборців (59% учасників виборів). Опозиційне об'єднання у складі шести політичних партій під назвою «В єдності за Угорщину» (Egysegben Magyarorszagert) на чолі з поміркованим консерватором П. Маркі-Зай (Marki-Zay Peter) – Демократична коаліція-ДК (Demokratikus koalicio – DK); За кращу Угорщину – Йоббїк (Jobb Magyarorszagert – Jobbik); Угорська соціалістична партія – УСП (Magyar szocialista part – MSZP); Дієвість (Momentum); Діалог (Parbeszed), Можлива інша політика (Lehet mas politika – LMP) - отримало понад 1,95 млн. голосів виборців (34,4%) і здобуло 57 мандатів (29%). Третє місце посіла нова ультраправа партія «Наша Батьківщина» (Mi Hazank) на чолі з Ласло Торочкої (Toruszkaı Laszlo), за яку проголосувало 332 тис. виборців (6,1%). Вона отримала 6 мандатів (3%). Інші партії не пройшли до парламенту.

Із 135 здобутих переможцями мандатів 117 отримав Фідес, а 18 – ХДНП. 57 депутатських мандатів опозиційної коаліції «В єдності за Угорщину» розподілилися наступним чином: ДК (DK) – 16, УСП (MSZP) – 10, Йоббїк (Jobbik) – 10, Дієвість (Momentum) – 10, Діалог (Parbeszed) – 6, Можлива інша політика (LMP) – 5.

Серед 199 депутатів новообраного парламенту 182 (91%) мають вищу освіту, а 17 (9%) її не мають. У 53 (27%) депутатів дві вищі освіти і більше, 20 з них володіють науковим ступенем, у 12 депутатів вища освіта здобута у західних країнах. Високим є рівень володіння іноземними мовами: 125 – англійською, 71 – німецькою, 23 – російською, 12 – французькою, 7 – іспанською, 6 – італійською, 1 – румунською. Біля 40 депутатів володіє двома і більше іноземними мовами. Водночас 41 (21%) депутат не володіє жодною іноземною мовою. 30 липня 2022 р. ОБСЄ визнала вибори демократичними, за перебігом яких спостерігало майже 900 міжнародних представників.

Особливості квітневих 2022 року парламентських виборів

Відповідно до внесених змін до виборчого законодавства у кінці 2021 р. для висування кандидатів у депутати вимагається значно більша кількість голосів підтримки та ширша географія їх охоплення, що знизило можливості непарламентських і опозиційних сил боротися за депутатські мандати. Обрання Президента республіки відбулося з порушенням регламенту. Відповідно до Основного закону (Конституції) партія чи коаліція партій, які складають парламентську більшість у Державних Зборах, на урочистому засіданні нового парламенту пропонують свої кандидатури на посаду Президента республіки, оскільки у попереднього глави держави Яноша Адера двотермінове перебування на цій посаді завершувалося з початком роботи нового парламенту 2 травня 2022 р.

Не будучи впевненою у перемозі, правляча коаліція Фідес–ХДНП вирішила за 25 днів до парламентських виборів, 9 березня, старим депутатським складом обрати Президента Угорщини для нового парламенту, щоб цією акцією закріпити за своїм представником президентське крісло, який здійснюватиме

упродовж 5 років політику з єднання нації та нагляд за дотриманням положень конституції у державі, не маючи легітимності новообраного парламенту. Напередодні обрання президента, 8 березня опозиція заявила про нечесність такої акції, щоб за кілька тижнів до чергових виборів Державних Зборів попередній їх склад обирав нового Президента на 5 років для нового парламенту. Адже не було відомо, які партії виграють вибори і відповідно формуватимуть органи влади. Правляча коаліція на ці слушні зауваження не реагувала. У таємному голосуванні за Президента 9 березня взяло участь 193 депутати. Дійсними виявилися 188 бюлетенів. За кандидатуру на цю посаду від Фідесу депутатки Каталін Новак (Katalin Novak) проголосувало 137 депутатів, а за кандидатуру від опозиційного блоку «В єдності за Угорщину» Петера Рона – 51 депутат. Вперше в історії Угорщини Президентом країни стала жінка. К. Новак приступила до виконання своїх обов'язків 10 травня 2022 р.

У своїй програмній промові К. Новак приділила найбільшу увагу війні РФ проти України, яку, на її думку, не можна ні зрозуміти, ні пояснити. Вона піддала гострій критиці агресивну політику Росії, засудила її наслідки, відзначила зусилля керівництва Угорщини з надання допомоги тисячам сімей біженців з України. Повідомила, що у перші дні березня вона відвідала Закарпаття для того, щоб висловити підтримку місцевій угорській громаді. Окрім цього підкреслила, що ті угорці, які вирішили там залишатися, є для Угорщини не менш важливими, ніж ті, хто виїхав звідти. К. Новак наголосила, що угорці прагнуть до миру, тому Угорщина має усе зробити, щоб його забезпечити. Нинішнє покоління громадян Угорщини, на її переконання, «не дозволить, щоб незалежністю, здобутою нами такою дорогою ціною, будь-хто грався як у російську рулетку».

На жаль, у своїй промові К. Новак приділила недостатньо уваги тому, як вона планує виконувати функції Президента країни. Весь її виступ сфокусовувався на запевненні виборців Угорщини у тому, що нинішня урядова коаліція найбільш спроможна недопустити втягнення Угорщини у цю війну, забезпечити стабільне життя для громадян країни.

Цілком іншого змісту пролунав виступ кандидата на цю посаду від опозиційного блоку, а саме від Демократичної коаліції Петера Рона (Peter Rona). Він зосередився на питаннях виконання президентських обов'язків: поглибленні національної єдності у країні та сприянні тому, щоб механізми державної влади функціонували на демократичних принципах. Після цього він повернувся до теми кровавої війни, яка точиться у сусідній Україні. Цю війну, підкреслив П. Рона, розв'язала країна, з якою уряд Угорщини перебуває у тісних і дружніх стосунках. На його думку, з цієї причини можливості для єднання угорської нації є незначними. Далі він провів паралелі між участю Угорщини у Другій світовій війні, коли вона до кінця була союзницею Німеччини, та теперішньою ситуацією. «У нинішні часи, коли

Росія воює у сусідній країні, а ми знову, як і тоді, - наголосив П. Рона, - не спроможні назвати речі своїми іменами», бо ми боїмося, ухиляємося від відповідей на ці питання, адже знаємо, що є причетними до того, що коїться сьогодні у сусідів [1].

Подібні заяви кандидата від лівих сил свідчать або про його обізнаність у великих таємницях, яких опозиція поки що не може обнародувати, або є популістськими і необгрунтованими звинуваченнями, породженими гостротою парламентської боротьби. Такі пасажі вимагають дуже переконливого пояснення і аргументації. Проведення аналогії між співпрацею Угорщини з Німеччиною у роки Другої світової війни та з нинішньою путінською Росією, зокрема, очевидним нейтралітетом Угорщини у російсько-українській війні, саботаж урядом В. Орбана низки важливих санкцій ЄС проти Москви, можливо, має для цього підстави. Звичайно, внутрішня і зовнішня політика правлячої коаліції і, зокрема В. Орбана, як і передчасне обрання Президента Угорщини, заслуговують на критику. Але навіть гострі протистояння між правлячою коаліцією та опозицією напередодні виборів не давали підстав для такого порівняння без пред'явлення для цього переконливих доказів. У роки Другої світової війни Угорщина воювала за свої державницькі інтереси, так, як це робили інші країни, зокрема Німеччина та СРСР. Угорські національні інтереси співпадали з політикою Берліна, але йшли в розріз з позицією країн Антанти і СРСР, особливо під час ревізії Тріанонського мирного договору упродовж жовтня 1938 – квітня 1941 рр. Напередодні та у перші два роки Другої світової війни спільні інтереси Угорщини, Німеччини, СРСР зреалізувалися, були демонтовані Версальський правопорядок і переглянуті на користь кожної з них здебільшого несправедливі кордони, встановлені у 1919-1921 рр. Тріанон явився значною мірою покаранням Антантою Угорщини за радянську республіку 1919 року і зрадою її з боку СРСР. Ці таємниці стали явними у перші дні після початку німецько-радянської війни, упродовж 22-26 червня 1941 р. Антанта виступила проти ревізії Версальських договорів, зокрема й Тріанонського. У міжвоєнний період Радянський Союз виступав за перегляд умов усіх шести договорів Версальської системи, зокрема й територіальних, виключно у разі, якщо це відповідало його великодержавницьким інтересам. СРСР ухилився у ці дні визнавати ревізію Тріанону, що суперечило національним інтересам Угорщини, тому вона з 27 червня вступила у війну проти СРСР. У роки німецько-радянської війни інтереси Угорщини та Німеччини залишалися союзницькими, а Угорщини та СРСР і країн Антанти – ворожими. Угорщина воювала за свої національні інтереси, які підтримувала Німеччина. Співпадіння державницьких інтересів Німеччини та Угорщини склало основу для їх спільних дій у 1941-1945 рр., чого Угорщині добитися з іншими державами, зокрема й з СРСР, не вдалося.

Для проведення паралелей між співробітництвом Угорщини та Німеччини у Другій світовій війні та нинішніми тісними стосунками Угорщини з Росією,

яка намагалася окупувати Україну, анексувала частину її території, а з 24 лютого 2022 р. вдалася до варварської і загарбницької війни проти неї, вимагалися дуже ґрунтовні аргументи, яких оратор не представив. Майбутнє покаже, чи співробітництво Москви та Будапешта обмежувалося лише двосторонніми інтересами у торговельно-економічній й енергетичній сферах, чи воно поширювалося й на інші спільні інтереси обох країн, включаючи й геополітичні та державницькі прагнення кожної з них. Росія в останні 10 років посилювала свою роботу, аби добитися розколу у інституціях ЄС, тим більше, коли їхня політика є ворожою для Москви, зокрема у питанні щодо підтримки і захисту України, її майбутнього статусу. Заради ослаблення внутрішніх і зовнішніх позицій України РФ спроможна на будь-які провокації і реальні обіцянки. В. Путін публічно наполягав на необхідності повернення кордонів часів СРСР 1991 р. чи й навіть царської імперії 1800 року. Хоча нинішня РФ до кордонів 1800 та 1991 рр. не мала і не має жодного відношення. СРСР не став правонаступником Російської імперії, бо від неї офіційно відмежувався, відмовився від сплати царських боргів, а Росія не є правонаступницею СРСР. У Росії розуміють, що покорити всю Україну самотужки їй ніколи не вдавалося, тим більше у нинішні часи, тому команда В. Путіна може використовувати досвід царів, більшовиків, які ділили Україну із західними партнерами упродовж 400 років, починаючи з кінця XVI і до середини XX ст. В усіх нинішніх планах РФ стерчать вуха царських і більшовицьких напрацювань. Достатньо звернути увагу на березневі 2014 року листи депутата Держдуми РФ, голови ЛДПР В. Жириновського, великодержавницькі погляди якого загальновідомі, до міністерств закордонних справ Польщі, Угорщини та Румунії. Цим трьом державам пропонувалося у семи західних областях України вимагати проведення референдумів з перспективою подальшого приєднання відповідних їх частин до цих країн. Такі пропозиції, які він озвучував, були співзвучними з практичними діями чинної влади на чолі з В. Путіним. Росія готувалася до загарбання Лівобережної та Центральної України і шукала союзниць, готувала підґрунтя для того, щоб четвертувати Україну, як це завжди робилося у минулому. У цих листах В. Жириновський наголошував: «настало время, когда не только российские земли вернулись бы под российский флаг», але й західні землі України були повернуті до Польщі, Угорщини, Румунії. Він дозволив собі називати помилкою тогочасного керівництва СРСР їх воз'єднання напередодні і після Другої світової війни у складі України [2]. Він викреслив доленосний період з історії України-Руси, що ці землі входили до складу Київської, Галицько-Волинської держав і там переважав український етнос ще тоді, коли Московського князівства й у помині не було. Московська держава з'явилася у середині XVI ст., але як правонаступниця не Руси, а Золотої Орди.

Слід зазначити, що сучасні реваншистські плани РФ знаходять сприятливе підґрунтя в окремих державах ЦС Європи, особливо у тих, доля яких була

кривдною за наслідками обох світових воєн. Реакція кожної держави регіону на таку ініціативу Москви є різною, мотивується рівнем приниження та нинішнім становищем. Польща рішуче засудила цю пропозицію, інші на це навіть не відреагували. Подібні пропозиції Жириновського відповідають реваншистським планам сучасної Росії. Але його ініціативи були дуже примітивними, щоб їх серйозно сприймати і реагувати. Минуле кожної з цих трьох країн насичене подібними або ще більшими суперечностями не стільки з Україною, скільки із західними сусідами. Жириновський діяв як невіглас, забувши запропонувати Польщі приєднати ще й Західну Білорусь та Вільнюську область від Литви; Румунії – Молдову; Німеччині – Східну Прусію від Росії й Польщі; Фінляндії – північні території від Росії; Японії – Куріли; Китаю – південні регіони Сибіру. А в якому вигрaші постали б Угорщина та Німеччина, адже до першої потрібно було б повернути сусідні землі Словаччини, Румунії, Сербії, України. А як міг Жириновський забути про Німеччину, котра втратила у ХХ ст. ледве не 40 % земель. Не варто йому було забувати й про судетські та тірольські землі, відірвані від Австрії. Такі поверхневі підходи у вирішенні вузлових внутрішніх і світових проблем притаманні для більшості політичних діячів РФ, що не робить честі ні їм, ні російським виборцям.

Агресивні акції правлячої еліти РФ (рашистів) брутально порушують принципи міжнародних відносин, тому від неї можна чекати будь-яких віроломних пропозицій. РФ нічим не зобов'язана перед внутрішнім і зовнішнім світом. Її наміри доти нездійсненні, доки провідну роль у Європі відіграють країни Атлантики на чолі з США і Британією. Оскільки Угорщина є членом НАТО та ЄС, тому її зовнішньополітичні дії не можуть бути співзвучними з діями РФ, зокрема заперечувати статус кво, що склався за наслідками останньої війни.

Результати соціологічних опитувань напередодні виборів прогнозували незначну перевагу Фідес–ХДНП над опозиційним альянсом «Угорщина для усіх». Упродовж виборчої кампанії Віктор Орбан весь час перебував у «тіні», лише напередодні виборів 1 квітня він взяв безпосередню участь у мітингу. У цій боротьби він позиціонував себе як «захисник» Угорщини, гарант миру і стабільності в країні. Втручання Росії в Україну 24 лютого, здавалося, сильно ускладнить В. Орбану виборчу кампанію. Йому прийшлося маневрувати і пояснювати причину своїх дуже тісних відносин з Президентом РФ В. Путіним. Він засудив російську агресію 24 лютого проти України і не наклав вето на санкції ЄС проти Москви, хоча й зазначив, що не згоден з ними; продовжував забороняти перевезення військової техніки інших країн територією Угорщини до України, доводив, що у тісних зв'язках з Росією є для Угорщини багато вагомих переваг, включаючи надійність постачання енергоносіїв з РФ за сприятливими цінами та відкритість ринків РФ для угорської продукції.

Профідесівські аналітики до вагомих причин поразки лівої коаліції відносять те, що її лідери під час виборчої кампанії дуже активно виступали за участь Угорщини як члена НАТО і ЄС на боці України проти агресії Росії, засуджували помірковані дії і пасивну позицію урядової коаліції. Їхня діяльність не справила вирішального впливу на виборців всередині країни та ближнього зарубіжжя. У такій складній ситуації серед населення країни наростала безпорадність і висока напруженість. Вдала й рішуча контрпропагандистська робота правлячої коаліції, спрямована на уникнення участі Угорщини у війні, гарантування недопущення її поширення на територію країни, заспокоїла громадян, сильно вплинула на їх вибір під час голосування на її користь. Експерти припускають, що саме масово розтиражовані правлячою коаліцією на чолі з В. Орбаном ідеї про недопущення в Угорщині активної проукраїнської позиції змінили результати виборів на її користь, стали основним фактором її чергової перемоги. Лише досвідчене й політично грамотне населення Будапешта не піддалося пропаганді Фідес-ХДНП і не підтримало їх на виборах. Традиційна перемога опозиційних лівих сил у 17 з 18 виборчих округів столиці і лише в одному – правлячої коаліції – є цьому підтвердженням. Натомість, виборці провінції і особливо закордонних спільнот більше вірили аргументам правлячої коаліції про переваги для Угорщини збереження миру і нейтралітету у цій війні на відміну від агітації опозиційних партій за активну підтримку України проти агресії Росії. Завдяки останньому фактору, тандем Фідес-ХДНП в цілому по країні здобув перемогу, а опозиція зазнала значної поразки.

Причини переконливої перемоги правлячої коаліції Фідес – ХДНП вагомі. Серед них слід насамперед відзначити те, що упродовж 12-ти річного їхнього перебування при владі в країні було завершено трансформаційні перетворення: прийнято новий Основний закон (конституцію), сформовано нове законодавство, запроваджено національно-демократичну модель політичної і економічної влади, що відповідає державним і єсєвським стандартам. Ця коаліція значно розширила своє електоральне поле, охопила виборців центристського, правого і лівого спрямувань, що значною мірою збіднило табір підтримки лівих і правих сил, синтезувала їх і вивищилася над вузькопартійними інтересами, перетворилась на широкий народний фронт угорської нації. За певними ознаками ця коаліція упродовж останніх років наблизилася до однопартійної політичної моделі. Діяльність нинішньої правлячої коаліції відповідає інтересам держави, більшості її громадян, угорських закордонних спільнот, турбота про які стала головною складовою політики єднання усіх складових угорської нації.

Внутрішня політика спрямована на розвиток традиційних і перспективних галузей економіки, формування сучасних форм господарювання. Відносно високий економічний розвиток країни було забезпечено завдяки ефективному використанню іноземних інвестицій, міжнародних ринків, які далеко не

обмежуються країнами ЄС. Тісна співпраця Угорщини поглиблюється з країнами усіх регіонів і центрів, якщо забезпечуються її національні інтереси. Велика увага приділяється підтримці і захисту угорських спільнот, які мешкають у сусідніх з Угорщиною державах (Румунії, Словаччині, Сербії, Україні). Права і обов'язки закордонних угорців у порівнянні з угорцями самої країни на законодавчому рівні зрівняні. Політика національного єднання, визнання угорців, незалежно від країни їхнього проживання, членами єдиної угорської нації, набула значної підтримки. Сконцентрованість внутрішньої та зовнішньої політики на пріоритеті угорських інтересів допомогла Фідесу перетворитися на авторитетну і надійну політичну силу країни, яка цивілізованими методами бореться за майбутнє Угорщини, всебічний розвиток її народу, збереження ідентичності угорських закордонних спільнот, недопущення асиміляції, масової еміграції та обмеження їх прав за національними ознаками. Правляча коаліція прагне належним чином забезпечувати розвиток усіх сфер соціально-економічного життя країни, стала надійним гарантом і виразником інтересів більшості угорців у межах самої країни та особливо серед угорських закордонних спільнот.

Крім того, завдяки стабільно тривалому перебуванню при владі вдалося сформувати надійний фінансовий, кадровий, медійний потенціал, з яким жодна опозиційна політична сила конкурувати не в змозі. Системна і всеохоплююча пропаганда здійснювалася величезною кількістю провладних політиків, які задля перемоги на виборах правлячої коаліції застосовувалися різні методи й аргументи: зухвало критикували політику об'єднаної опозиції за активну підтримку України і протидію агресії РФ, оцінювали її небезпечною, бо цим самим вони могли втягнути Угорщину у війну; залякували угорців війною у разі підтримки і надання допомоги Україні, запевняли, що лише ця політична сила спроможна відстояти мир для Угорщини, що це дасть країні, економіці та населенню найбільшу користь, тому громадяни на виборах мають підтримати саме її платформу.

На користь правлячої коаліції спрацювали: демонстрація нейтралітету у війні РФ проти України, убезпечення країни від поширення війни в Угорщину, збереження енергопостачання з РФ та позицій на її ринках, великодержавницький оптимізм.

Досить суперечливими виглядали переможна промова В. Орбана пізно ввечері 3 квітня 2022 р. та його наступні інтерв'ю угорським ЗМІ. Він зізнався, що для нього самого переконлива перемога стала приємною несподіванкою. Ми отримали таку велику перемогу, яку видно навіть з Місяця, - вигукував він, - і тим паче її мають бачити й у Брюсселі. «Ми захистили суверенітет і свободу Угорщини». Він підкреслив, що ця перемога запам'ятається й тим, що Фідесу прийшлося зіштовхнутися із самим сильним «зустрічним вітром», що «у нас ще ніколи не було так багато противників» під час виборчої кампанії. До самих великих суперників він відніс: внутрішню ліву опозицію, міжнародні ліві сили,

брюссельських бюрократів, усі організації імперії Д. Сороса, міжнародні ЗМІ, а також українського президента (прізвище не називалося). В. Орбан наголосив, що угорці у виборі майбутнього Угорщини між миром та війною мали консенсус і тому проголосували за мир. На його думку, розпочата операція Росії проти України 24 лютого змінила результати виборів на користь правлячої коаліції.

Необхідно віддати належне четвертій поспіль і п'ятій в цілому перемозі коаліції Фідес-ХДНП (2010, 2014, 2018, 2022 рр.), тим більше що в останні чотири каденції вибори завершувалися з перевагою у 2/3 голосів і більше. Вперше Фідес виграв вибори у 1998 р. і перебував при владі у 1998-2002 рр. На нинішніх виборах правляча коаліція нечувано зміцнила свої позиції: покращила свої результати у 88 виборчих округах в середньому на 8%, а у 33 округах – на 10% і більше у порівнянні з 2018 р. В цілому у 102 мажоритарних округах серед 106 з них позиції Фідес-ХДНП зміцніли. Лише у 4-х з них результати виявилися нижчими від попередніх виборів. Слід при цьому враховувати важливу особливість політичного життя Угорщини: команда В. Орбана постійно програє на виборах у Будапешті, але виграє на решті території країни і особливо серед угорських спільнот сусідніх держав. Столиця продовжує залишатися опорою лівих сил Угорщини. І на цей раз у 17 з усіх 18 столичних виборчих округів правляча коаліція прогнала, хоча й тут вона здобула в цілому більшу кількість голосів, ніж у 2018 р.

У відповідь опозиційний альянс проводив вибори під головними гаслами «Угорщина для всіх» та «Орбан або Європа». Це свідчило, що влада Угорщини мала служити рівною мірою для усіх громадян, незалежно від політичних уподобань, а не лише профідесівській частині суспільства; що для угорців загальноєвропейські цінності мають бути не менш важливими, ніж історичні й національні традиції угорської нації. Його лідер П. Маркі-Зай вважав, що Угорщина має дозволити перевезення території Угорщини зброї для України, а коли буде прийнято рішення на рівні НАТО про направлення в Україну військового контингенту, то Угорщина зобов'язана буде виконати його і взяти у цьому участь. Цілковита підтримка міжнародних заходів, особливо ЄС, спрямованих проти РФ на захист суверенітету України, визнання необхідності зміцнення союзу ЄС та країн Атлантики проти РФ як головної загрози для цивілізованого світу отримали велику підтримку всередині країни, але поки що виявилися недостатніми для перемоги над Фідесом.

Виборча кампанія завершилася невдало для коаліції опозиційних і лівих сил «В єдності за Угорщину» в цілому, так і для кожної з усіх шести партій, що входили до неї, зокрема. До цієї коаліції ввійшли провідні ліві, центристські та одна права партія Угорщини. Усі вони позиціонували себе саме як антифідесівські, спільною метою яких було перемогти правлячу коаліцію В. Орбана. За результатами виборів опозиційна коаліція втратила у всіх 88 виборчих округах провінції 620 тисяч (30%) голосів у порівнянні з

попередніми виборами 2018 р. Навіть у Будапешті, де ця коаліція зуміла перемогти у 17 з 18 округів, а правляча коаліція відповідно отримала перевагу лише в одному виборчому окрузі, все ж в цілому опозиція й у столиці, отримала на 115 тисяч (20%) голосів виборців менше, ніж на попередніх виборах.

Визнавши результати парламентських виборів 2022 р і привітавши Фідес-ХДНП з перемогою, лідер альянсу «В єдності за Угорщину» П. Маркі-Зай зазначив, що опозиція зазнала історичної поразки, оскільки при такому режимі та в умовах чинного виборчого законодавства, відсутності демократії перемогти В. Орбана було неможливо. Підтримку виборців діючого прем'єра забезпечила відлагоджена пропагандистська машина і домінування прихильників правлячої коаліції у ЗМІ. «Ми визнаємо, зазначив П. Маркі-Зай, що партія Фідес отримала переважну більшість голосів, але все одно ставимо під питання демократичність і свободу проведення виборів». Упродовж 12 років перебування при владі В. Орбан провів конституційну, судову, виборчу, інформаційну реформи і нав'язав суспільству ультраконсервативні ідеали. П. Маркі-Зай попросив співвітчизників, які не підтримують нинішню коаліцію, не емігрувати з країни, бо це антипатріотично, піднятися над політичними негараздами і трудитися на благо батьківщини і свого народу.

Керівник Демократичного союзу угорців Румунії Х. Келемен зазначив 12 квітня 2022 р., що майже 94% закордонних угорців, які взяли участь у цих виборах, проголосували за правлячу коаліцію. Така висока вага підтримки коаліції Фідес-ХДНП обумовлена постійною з її боку підтримкою та високим рівнем опікування долею угорських спільнот, які мешкають у сусідніх з Угорщиною країнах. Надання подвійного громадянства, політика національного єднання, допомога у розвитку економіки, культурно-освітньої, соціальної, бізнесової, медичної сфери зарубіжних угорців обернулося високою вдячністю, природнім наслідком такої підтримки на виборах. Він висловив невдоволення, що опозиція в Угорщині цього фактора не розуміє. Отримані у такий складний період більш як 2/3 голосів у Державних Зборах надають переможцям великі шанси для продуктивної діяльності. Зокрема, у тому, щоб надати угорсько-румунським відносинам нового рівня розвитку, які у нинішні часи переживають стагнацію.

Відомий соціолог М. Пал зазначала, що команда В. Орбана є значно корумпованішою від коаліції П. Маркі-Зая. За даними Transparency International у 2021 р. Угорщина посідала 73 місце серед 180 країн світу за рівнем корупції. Вона висловила здивування, що незважаючи на це, правляча коаліція отримала чергову перемогу з 2/3 більшістю голосів у парламенті.

Зробивши відповідні висновки з причин поразки на виборах та їх результатів, лідер альянсу «В єдності за Угорщину» П. Маркі-Зай, окреслив 1 травня 2022 р. самі важливі завдання у роботі опозиції до 2026 року: добиватися якомога швидшого усунення нечуваних переваг у джерелах

фінансування і підтримки Фідесу у порівнянні з усіма іншими політичними силами, зосередитися на роботі депутатів серед населення країни поза межами парламенту, підвищити ефективність їх діяльності в цілому. Якщо цього не зробити, зазначив П. Маркі-Зай, то «Віктор Орбан через чотири роки зможе виграти вибори з результатом 4/5 голосів». На його думку, Угорщина В. Orbana все більше скочується до диктатури, аналогічної у Туреччині, Росії, Білорусі та Північній Кореї. Це веде до того, що уряд Угорщини все більше ізольовується від суспільства, незалежнюється від контролю з його боку і все менше залишається шансів на його зміну [3].

Наслідки поразки усіх шести партій опозиційного альянсу уважно вивчаються. У роки трансформаційних перетворень Угорська соціалістична партія (УСП), що успадкувала кращі традиції УСРП, з другої половини 1990-х рр. являлася авторитетною політичною силою. Об'єднавшись на ідеологічних засадах із Соціал-демократичною партією, розгорнувши діяльність на правових і демократичних засадах, УСП на виборах 1994 р. здобула 2/3 депутатських мандатів і сформувала уряд на чолі з Д. Хорном. Але на наступних виборах вона програла вибори молодій політичній партії Фідесу. На наступних виборах 2002 р. відбувся реванш, УСП перемогла хоча й з меншою кількістю голосів (2,3 млн.), що дозволило їй сформувати уряд на чолі з її лідером П. Меддеші. На наступних виборах 2006 р. перемогу знову отримала УСП, уряд очолив Ф. Дюрчань. На жаль, партія зупинилася в державотворному та ідеологічному розвитку, не змогла прийняти нової програми, не дала відповіді на принципові питання суспільно-політичного та економічного розвитку країни у рамках НАТО і ЄС, особливо як діяти лівим силам у гуманітарній сфері в інтересах угорської нації. На чергових 2010 р. виборах сформована коаліція лівих сил програла вибори Фідесу. Отримавши 990 тис. голосів (15%) УСП набрала 59 депутатських місць з 386 у тогочасному парламенті. Активно діяв у цьому відношенні керівник УСП А. Мештерхазі. Партія продовжувала зберігати у політичному житті країни середні позиції, незважаючи на загострення фракційної боротьби і протистояння у верхах УСП. Після розколу у її лавах та виходу з партії 9 депутатів на чолі з Ф. Дюрчанем і формування окремої партії під назвою «Демократична коаліція» (ДК) позиції лівих сил лише тимчасово посилилися. Домінування групових інтересів над загальнопартійними обертається для усіх політичних сил здебільшого невідшкодовними втратами. Так, після запровадження Фідесом законодавчих реформ, які змінили модель державного устрою: зокрема із вступом в силу з 2012 р. нового Основного закону (Конституції) та інших законів, що розвивали конституційні положення, зокрема й ті, якими різко, майже у двічі, зменшувалася чисельність парламенту, виборче законодавство змінилося на користь провладних сил, розширювалися права угорських закордонних спільнот, різко збільшувалася їх економічна і фінансова підтримка, стверджувався пріоритет патріотичних і національних інтересів Угорщини у

регіоні та у Європі. У таких умовах ліві сили, серед них і УСП, почали втрачати позиції у суспільстві. Закономірно, що при новій правовій системі на виборах 2014 р. перемогла правоцентристська коаліція Фідес-ХДНП з 2/3 голосів. Коаліція лівих партій, хоч і проявила на тих виборах себе з новою силою, проте посіла впливове друге місце, отримавши 1,3 млн. голосів (19%), набравши 59 мандатів у зменшеному до 199 депутатських місць парламенті. Серед лівих сил УСП тоді здобула 29 мандатів.

Завдяки активній діяльності ДК на чолі з Ф. Дюрчанем, Прем'єр-міністром Угорщини у 2006-2010 рр., зокрема у царині покращення соціально-економічного становища угорських громадян, їй вдалося підвищити свій рейтинг у суспільстві і збільшити кількість депутатських мандатів з 9 у 2018 р. до 16 у 2022 р. Водночас колишня найчисельніша УСП на виборах 2018 р. отримала 20 мандатів, а у 2022 р. – лише 10. Падіння впливу останньої є очевидним. Хоча в цілому ці дві ліві партії Угорщини й у нинішні часи, маючи разом 26 депутатів, продовжують складати найбільшу опозиційну силу у парламенті. Правляча коаліція і після виборів продовжує постійно дискредитувати їх лідера Ф. Дюрчана.

Закономірними стали гострі дискусії, що і донині не вщухають навколо питання, чому п'ять лівих, ліберальних партій пішли на коаліцію з хоч і оновленим, але з явно войовничим націоналізмом, відомою партією «За кращу Угорщину - Йоббік», на яких політичних засадах відбулося таке об'єднання. Залучення правоцентристської партії «Йоббік» до коаліції лівих сил засвідчило про їхню антиорбанівську позицію, проте це стало помилкою, яка суттєво вплинула на втрату значної частини голосів. У багатьох виборців лівого і центристського спрямування виникали сумніви, чи можна після цього розглядати таке утворення як повноцінну коаліцію лівих сил. В усякому разі, підтримка такої суперечливої і різнопланової за політичними уподобаннями коаліції за участю «Йоббіка» не стала масовою. З одного боку, виборці лівого спрямування здебільшого не підтримали союзу УСП та ДК з цією правою силою, а виборці правого світогляду у адекватно протилежному порядку проголосували проти лівої коаліції. У підсумку голоси прихильників правих позицій на цей раз розділилися між трьома партіями – новою правоцентристською партією «Наша Батьківщина», правлячою коаліцією Фідес - ХДНП та «Йоббіком» у коаліції лівої опозиції.

Результати виборів засвідчили, що навіть із залученням до коаліції лівих сил партії «Йоббік» цілковито здобути голоси виборців цієї партії не вдалося. Саме у тих 32 виборчих округах, де підтримка правоцентристської партії «Йоббік» у 2018 р. була традиційно високою, на нинішніх виборах лівий опозиційний блок, у складі якого перебувала й партія «Йоббік», здобув на 32% голосів менше. Лише в одній області Боршод-Абая-Земплін ліва опозиція втратила 63 тис. голосів виборців.

Вершиною політичного життя партії «Йоббік» був період 2018-2022 рр., коли вона після коаліції Фідес-ХДНП стала другою політичною силою парламенту, отримавши на виборах 2018 р. майже 20% голосів та 26 мандатів. На фоні того, що УСП у тій же каденції здобула 20 мандатів (на 11 менше), партія «Йоббік» стала тимчасово самою впливовою опозиційною силою у парламенті. Але після того, як ця партія отримала на нинішніх виборах лише 6% голосів і 10 депутатських мандатів, вона перетворилася на другорядну політичну силу країни. Серед причин поразки цієї партії слід виділити те, що її актуальні завдання вирішувалися в'яло. Натомість більшість положень її програми були запозичені правлячою коаліцією і вдало виконувалися. Вирішального удару по цій партії завдали зростаючі суперечності між її керівниками, що започаткувалися уже з перших років виходу її на політичну арену країни. У попередньому складі парламенту відбувся розпад її фракції (скоротилася до 17 депутатів), а згодом і розпад самої партії. Лідери партії – Г. Вона припинив політичну діяльність, а його наступник Т. Шнайдер та відомий діяч партії, мер м. Егер А. Міркоцькі у виборах 2022 р. взагалі участі не приймали.

Основна частина партії «Йоббік», заради перемоги над Фідесом В. Орбана, примкнула до лівого опозиційного блоку, тоді як інша її частина, здебільшого політики молодшого віку, сформували нову правоцентристську партію під назвою «Наша Батьківщина». Обидві частини колишньої правоцентристської партії «Йоббік» отримали 16 мандатів. Це свідчить про те, що, незважаючи на розвал самої партії, її правоцентристська ідеологія продовжує користуватися широкою соціальною підтримкою в угорському суспільстві, незалежно від того, чи вона здійснюється у коаліції з лівими опозиційними партіями, чи у її правонаступниці, новій партії «Наша Батьківщина». За соціологічними опитуваннями ця нова партія ввібрала в себе активні сили колишнього «Йоббіка» і перетворилася нині на саму сильну опозиційну партію Угорщини, більш радикальнішу від своєї попередниці. Припускається, що на «Нашу Батьківщину» чекає велике майбутнє у політичному житті країни.

Депутат Державних Зборів Угорщини від Фідесу керівник угорської делегації у Європарламенті Т. Дейч через три тижні після виборів звинуватив ліві сили Угорщини у постійній підтримці України проти Росії, продовженні вимог постачати зброю для України. У центр критики потрапив Ф. Дюрчань, якого він назвав керівником першої величини, лідером лівих сил Угорщини. Ліві сили мають на фоні історичної перемоги коаліції партій Фідес – ХДНП нести відповідальність за свою позицію після їх катастрофічної поразки на виборах і за тих виборців, які їм дали мінімум місць у парламенті. Незважаючи на це, ліві сили не рахуються з причинами поразки. Замість того, щоб взяти на себе відповідальність, керівники лівих політичних партій і після виборів навіть не подали у відставку з посад. Володіючи меншою ніж 1/3 частиною депутатських мандатів, вони продовжують ганебну політику, яка шкодить

Угорщині, зокрема отруюють суспільне життя, принижують угорських громадян, займаються популізмом і діють не в інтересах Угорщини. Від таких їх вчинків треба захищати угорських виборців. У програмі лівих сил відсутні принципи патріотизму, єднання угорської нації, любові до батьківщини. Вони мають самовіддано боротися за долю країни методами патріотизму, національного єднання, збереження і розквіту суверенної, незалежної, вільної Угорщини. А усі їхні політичні наміри, які спрямовані на ослаблення цих завдань, мають отримувати належну відсіч [4].

Зваживши усі за і проти, голова УСП Б. Тоут подав заяву на звільнення з посади. Серед причин поразки він визнав те, що занадто пізно, лише на початку березня, було вироблено спільну програму дій коаліції лівих сил на виборах. І хоча передвиборча робота велася активно, але опозиція не могла конкурувати з ресурсами правлячої партії. Сформована Фідесом за останні 12 років потужна пропагандистська машина, вибудовані економічні тили унеможливили шанси УСП вести з ними на рівних боротьбу на парламентських виборах. Увага зверталася й на те, що у нинішні часи заборгованість Угорщини є більшою, ніж вона була у 2010 р., коли Фідес прийшов до влади після поразки УСП. Але виборці не поінформовані про реальний економічний стан країни і відповідно не відреагували на виборах.

Лідери УСП визнали за необхідне змінити програму і назву УСП, яка не відповідає сучасному політичному життю в Угорщині та у Європі. Упродовж десятиліть ця партія як політична сила вичерпала свої можливості. Мають відбутися принципові зміни у програмі партії, кадровому складі, оновленні електорального поля. Рекомендувалося взяти за ідеологічну основу нової партії платформу СДП Угорщини, яка відповідає сучасним і майбутнім цінностям.

У політичному житті країни 5 з 8 парламентських партій витіснені на другорядні позиції. Докорінні реформи розпочалися в усіх цих партіях, лідери яких, окрім ДК, подали у відставку. З отриманням 10 чи менше депутатських місць фінансування діяльності таких партій за рахунок бюджету країни зменшується більш як у 2 рази.

Установче засідання новообраного парламенту відбулося 2 травня. Після складання присяги, затвердження звіту Національного виборчого комітету та Національної виборчої комісії, за який проголосувало 145 депутатів, проти відповідно – 38 та – 39, не голосувало – 10 та 5 депутатів відбулося обрання керівництва Державних Зборів. Головою паламенту на безальтернативній основі у черговий раз став Ласло Кьовир (Kover Laszlo) від Фідесу. За його кандидатуру проголосувало 170 депутатів, проти 13. Не взяли участі у голосуванні 15 депутатів. Заступниками спікера було обрано три представники від правлячої коаліції – Іштван Якаб (Istvan Jakab), Шандор Лежак (Sandor Lezsak) – Фідес; Янош Латорцаї (Janos Latorcai) – ХДНП та два від опозиції – Лайош Олах (Lajos Olah) – Демократична Коаліція, Дора Дуро

(Dora Duro) – Наша Батьківщина. Заступником спікер з питань дотримання норм Конституції було обрано Чабу Хенде (Csaba Hende) – Фідес.

Керівниками парламентських фракцій стали від: правлячої коаліції – Мате Кочіш (Mate Kocsis) та Іштван Шімічко (Istvan Simicsko); шести партій опозиційного блоку: Демократичної коаліції – Ференц Дюрчань (Ferenc Gyurcsany), УСП – Берталан Товт (Bertalan Toth), Дієвість – Андраш Фекете-Дьор (Andras Fekete-Györ), Йоббік – Петер Якаб (Peter Jakab), Діалог – Бенце Тордаї (Bence Tordai), Можлива інша політика – Петер Унгар (Peter Ungar), Нашої Батьківщини – Ласло Торочкаї (Laszlo Toroczkaı).

Комісія Державних Зборів під час урочистого засідання прийняла рішення про позбавлення двох депутатів від опозиції (Varju Laszlo та Arato Gergely) повноважень, оскільки вони під час передвиборчої кампанії порушували конституцію і закликали до її зміни. Багатьох інших депутатів від опозиції тимчасово відсторонили від виконання обов'язків. Їхні дії були розцінені комісією антиконституційними. Дане питання не обговорювалося у парламенті і відповідного рішення не приймалося. Більшість депутатів не зробили жодних заяв і не інформували угорську громадськість про це.

Обрання Прем'єр-міністра відбулося 16 травня 2022 р. Відповідно до Основного закону Угорщини партія, що виграє парламентські вибори, рекомендує свою кандидатуру на посаду Прем'єр-міністра Президенту і пропонує внести її на розгляд парламенту. Після консультацій з усіма парламентськими фракціями, Президент вносить узгоджену кандидатуру на розгляд Державних Зборів, яку має підтримати парламентська більшість. Такою кандидатурою був Віктор Орбан (Viktor Orbán). 16 травня 2022 р. Державні Збори обрали його Прем'єр-міністром. За кандидатуру Орбана проголосувало 133 депутати із 199 (рівно конституційна більшість). Серед внесених прем'єром 14 членів уряду 5 кандидатів були новими, яких парламентська більшість розглянула і затвердила 24 травня. Значна кількість депутатів двох фракцій (Демократичної коаліції та Йоббіка) у цих засіданнях парламенту участі не брали, депутати інших опозиційних фракцій (39 осіб) були присутніми у залі, але не голосували за урядовців та їхню програму. Фракція «Дієвість» у складі 10 чоловік взяла участь у засіданні, але мотивувала свою неучасть у призначенні уряду тим, що хотіла б бачити «поряднішим і відповідальнішим склад уряду на чолі нації, ніж його запропонував Віктор Орбан».

У своєму урочистому виступі з нагоди призначення на посаду В. Орбан зазначив, що ніколи ще ця коаліція не набирала такої кількості голосів, як на виборах 2022 року. На цей раз серед основних суперників на виборах він відзначив три сили, які працювали проти його коаліції: угорські ліві партії, керівництво Єврокомісії у Брюсселі та інституції Дьордя Сороса. Ця перемога особливо стала важливою, бо далася в умовах тяжкої світової фінансової кризи, епідемії коронавірусу, війни Росії проти України, великої кількості мігрантів з

України, падіння темпів економічного розвитку Угорщини. Відзначалося, що у цій війні Росія є агресором, а Україна – жертвою. Тому він підтримує Україну, незважаючи на те, що раніше в Україні порушувалися права угорської меншини Закарпаття, а Президент України у відкритій формі втручався у виборчий процес в Угорщині, «підтримував наших суперників».

На тверде переконання В. Орбана паперовими санкціями поставити Росію на коліна неможливо. Він зазначив, що: у Європи немає сил, щоб припинити воєнний конфлікт у сусідній країні; Угорщина відстоює мир і безпеку, ухиляється від участі у цій війні; а той, хто постачає зброю для України, уже наполовину перебуває у війні. Прийняття США умов необмеженого постачання зброї по ленд-лізу для України, з точки зору інтересів Угорщини, наголосив В. Орбан, є самим гіршим варіантом у вирішенні цієї проблеми, бо війна буде продовжена на невизначений термін. Нинішнє десятиліття стане небезпечним, буде епохою війни.

На закиди опозиції він відповідав, що консолідація і досягнення консенсусу у суспільстві дається в результаті успішного формування для цього відповідних умов, а не шляхом їх пошуку. В. Орбан і на цей раз підкреслював, що: перемога християнсько-демократичних цінностей, консервативно-громадянська і патріотична політика слугує вагомою підставою повідомити для Європи, що ці цінності не минулі, за ними майбутнє; він є послідовним прихильником зміцнення національних держав та християнських цінностей, яких нічим не можна замінити і висловив принципову незгоду з прагненнями інституцій Єврокомісії закріпити домінування ліберальних програм на континенті і на їх основі із суверенних країн формувати щось на зразок Об'єднаних Штатів Європи.

Його послідовна непоступливість знову проявилася у питанні щодо недопущення припливу до Європи мігрантів з інших континентів. Торкаючись нафтоембарго, він наголосив, що не підтримає жодних санкцій, які підриватимуть енергетичну безпеку Угорщини. У питанні діяльності НАТО було зазначено, що ця організація носить оборонний характер, і її не можна перетворювати на воєнний агресивний союз на зразок колишньої Антанти [5].

У короткому виступі Я. Адера, президентські повноваження якого завершувалися, було наголошено, що не треба мати великого таланту, щоб зрозуміти, що на угорців чекають складні роки. Через російсько-українську війну ціни на енергоносії, мабуть, залишаться такими ж високими. Продовольче питання у світі стає все тяжчим. Великі випробування чекають на країни з низькими і середніми доходами через їхню велику іноземну заборгованість. Він закликав депутатський корпус використати весь свій попередній досвід у боротьбі за подолання кризових явищ і, докладаючи у роботі надлюдські зусилля, не забувати, що інтереси «батьківщини мають бути понад усе».

В. Орбан очолив уряд Угорщини у четвертий раз поспіль, а в цілому це п'ята каденція його урядування. У 2024 р. за терміном перебування на чолі уряду країни він встановить рекорд, якого в історії цієї країни ще не було. Водночас слід враховувати, що при королівській, регентській чи комуністичній формах правління, яка існувала в історії Угорщини тисячу років, аж до 1990 р., посада глави уряду не була основною в країні. До цього рекордний термін перебування на посаді Прем'єр-міністра 14 років зберігав К. Тіса (1875-1890 рр.). Тривалість перебування при владі короля/регента чи першого секретаря правлячої партії сягала 20-30 і більше років (Святий король Іштван, спільні імператори/королі у часи Габсбургів, М. Хорти, Я. Кадар). Через неспівставимість епох та моделей розвитку країни кінця ХХ ст. та початку ХХІ ст., порівнювати нинішній статус глави уряду, яка стала першою у посттрансформаційній Угорщині, з функціями колишніх прем'єрів, які посідали другорядні ролі у політичній ієрархії країни, буде недоцільним.

Перший свій офіційний візит новообраний Президент Угорщини К. Новак здійснила до Польщі, яка вважається стратегічним партнером Угорщини у регіоні. Ця традиція склалася історично, оскільки обидві країни відігравали і відіграють велику роль у підтримці одна одної на міжнародній арені. В. Орбан після перемоги на виборах і ще до чергового обрання Прем'єр-міністром здійснив 21 квітня свій візит до Ватикану. У Будапешті вважають за честь, що Папа Франциско запросив В. Орбана на зустріч. Після цього він відвідав 22 липня Трансільванію (Румунія), де зустрівся з угорською спільнотою. Відбувся також його візит до Австрії. Міністр закордонних справ П. Сійярто відвідав 21 липня 2022 р. Москву, де зустрівся із своїм колегою С. Лавровим. Обидві сторони погодили питання щодо збільшення постачання на 700 млн. куб. м газу до Угорщини та добудови енергоблоку на Пакшській АЕС. У серпні 2022 р. В. Орбан здійснив візит до Польщі, а К. Новак – до Сербії. Перші поїздки угорських високопосадовців після виборів до столиць саме цих держав не є випадковими. Для Угорщини Польща, Ватикан, Австрія були традиційними, а Росія і Сербія стають новими стратегічними партнерами, незважаючи на складні відносини між ними у минулому. Готуються також візити до Німеччини та Італії. Натомість Румунія, Чехія, Словаччина, Україна, більшість західноєвропейських держав до цієї групи країн не відносяться. Важливо наголосити, що регіональне утворення Вишеградської четвірки (Угорщини, Чехії, Словаччини та Польщі), яке оформилося після вступу цих країн до євроатлантичних структур і активно запрацювало, після анексії РФ Криму та східних районів України практично припинила діяльність. Причина у тому, що Польща, Чехія і Словаччина засуджують війну РФ проти України і надають Україні велику допомогу. Лише Угорщина поводить у цій війні нейтрально, ухиляється від активної підтримки України і протидії агресивній Росії. Спроби Угорщини відродити діяльність країн В-4 можуть мати місце лише у плані координації дій цих країн щодо єсівських питань, але не у

відношення до російсько-української війни. Польща, Чехія та Словаччина активно допомагають Україні і рішуче засуджують агресію РФ і успішно протидіють їй.

Увага міжнародної спільноти до результатів угорських виборів завжди була і залишатиметься підвищеною. Четверта поспіль впевнена перемога правлячої коаліції Фідес-ХДНП викликала окрім закономірної уваги, також і значне занепокоєння як в Угорщині, Словаччині, Румунії, Україні, так і на просторі країн ЄС. Новий термін перебування В. Орбана при владі для Брюсселя передбачається складним. Попередні три каденції владарювання коаліції Фідес-ХДНП позначалися значними конфліктами з інституціями ЄС, суперечностями із сусідніми країнами. Очільники ЄС вважають, що таке тривале перебування при владі дало можливість В. Орбану остаточно підірвати в країні основи демократичних інститутів. Для обґрунтування таких висновків використовуються наступні аргументи: В. Орбан практично переписав під інтереси своєї політичної партії конституцію, змінив правові норми парламентських виборів, призначив своїх вірних людей на керівні посади у судовій та правоохоронній системі, інших органах державної влади. Але такі занепокоєння, вишукування недоліків у роботі уряду В. Орбана та ігнорування позитивними результатами у діяльності правлячої коаліції не дозволяють з усією повнотою і об'єктивно характеризувати внутрішньополітичне життя Угорщини. А успіхи є і вони досить вагомі. Чотириразова поспіль перемога на парламентських виборах з конституційною більшістю свідчить про те, що громадянське суспільство консолідоване навколо тих завдань, які правляча коаліція Фідес-ХДНП проголошує, вирішує чи прагне вирішувати. Вона більше від лівої і крайньої правої опозиції слугує інтересам більшої частини угорської нації усього Карпатського регіону, прагне цивілізованими методами, що відповідають нинішнім можливостям, подолати національну катастрофу, що сталася 100 років тому.

Після успішної трансформації у країнах Центрально-Східної Європи, зокрема й в Угорщині, попередні політичні сили відійшли у минуле. Їх місце почали займати значно цивілізованіші і демократичніші політичні партії та масові громадські організації, які усе більшою мірою відстоюють правові, загальнодемократичні принципи й центристську ідеологію. Такою консолідаційною і патріотичною силою в Угорщині позиціонує себе Фідес. Угорщина залишається важливою опорою у відстоюванні на континенті християнських і консервативних цінностей. У процесі свого політичного зростання та ідеологічної еволюції ця партія набула головних ознак патріотичного народного і національного фронту.

Програмний виступ В. Орбана 23 липня 2022 р. у м. Бела Тушнадь (Трансільванія, Секейський край, Румунія, центр проживання угорської спільноти) у літньому університеті за участю кількох тисяч слухачів (такий захід традиційно проводиться щороку уже 31 раз) було присвячено прогнозам

розвитку світової економіки та Угорщини до 2030 р. Давалися песимістичні прогнози перспективам і обґрунтовувалися їх причини. Зазначалося, що становище у світі в цілому буде складатися несприятливо, світова економіка перебуватиме у стані рецесії, стагнація економіки набуде глобального характеру, перед світом постане одночасно багато викликів, серед головних названо 10: демографічна проблема, масова міграція та змішування різних рас і народів, спроба сприяти цьому, гендерна ідеологія та поширення одностатевих шлюбів, наростання з 2019 р. небезпеки війни на десятиліття; західна цивілізація втрачає позиції у світі, посилюється енергетична криза, потреба в альтернативних джерелах, загроза економічної рецесії у Європі та в цілому у світі, ліберальна політика веде до ослаблення конкурентноспроможності країн ЄС. На фоні світових негараздів, коли на більшість країн чекає уповільнення і падіння економічного розвитку було обнародовано програму забезпечення економічного розвитку Угорщини до 2030 р. Найголовніші її складові: технологічне оновлення економіки країни, утримання діючих і забезпечення припливу значних нових іноземних інвестицій, охорона кордонів Угорщини від масової міграції з півдня, підвищення транзитних можливостей територією Угорщини, забезпечення політичної стабільності в країні, підвищення обороноздатності, збереження й зміцнення духовних, сімейних, історичних, національних цінностей і традицій.

Оцінюючи результати виборів в Угорщині, В.Орбан зазначив, що перемогу здобули ті сили, які відстоюють її національні і державні інтереси, підкреслив, що «у цей складний період потрібно діяти спільно, щоб вижити матері-батьківщині та іншим територіям, на яких проживають угорці».

В. Орбан знову заявив, що «Україна не виграє війни, водночас санкції не потрясуть Москву», тому запропонував країнам Заходу виробити нову стратегію, спрямовану не на продовження війни і забезпечення перемоги, а на досягнення миру за участю України, Росії і Заходу; західним державам радилося розвести обидві сторони і унеможливити між ними бойових зіткнень. Кінець війни настане тоді, на думку В. Орбана, коли США і РФ про це домовляться [6].

Жаль, що опоненти та недруги Угорщини, в основному представники лібералізму, глобалізму та інших течій, не об'єктивно оцінили в цілому позитивного виступу В. Орбана, а вчепилися до тієї його частинки, де критикувалися процеси змішування європейців з неєвропейцями, деградація Європи, одностатеві шлюби, зазначалося, що угорці, які 100 років тому зазнали розчленування, вимушено мешкають у різних державах і нерідко мігрують Європою. Однак, вони не хочуть стати «мультиетнічним народом», який змішується з неєвропейцями. Вони хочуть залишатися етнічними угорцями. Замовчуючи і недооцінюючи в цілому глибокий за змістом виступ В. Орбана, у низці країн та організацій ці слова піддаються критиці, його звинувачують у расизмі, виробленні нової антизахідної ідеології, яка порівнюється з нацизмом.

Замість того, щоб сказати правду про складне становище у Європі, особливо в Україні, через війну В. Путіна, проблеми національних спільнот у Східній Європі, керівництво Румунії закликала Демократичну спілку угорців Румунії, яка є членом урядової коаліції цієї країни, роз'яснити свою позицію щодо такої заяви В. Орбана. 29 липня 2022 р. ДСУР дотепно відповіла, що зауваження були вирвані із контексту промови В. Орбана, тому вона «не зобов'язана давати жодних пояснень».

Слід додати, що напередодні приїзду В. Орбана у Трансильванію керівництво Румунії звинуватило Соціал-демократичну партію Румунії, яка також є членом урядової коаліції, у тому, що її депутати хочуть забезпечити широку автономію для Секейського краю (три області Трансильванії, в яких домінує угорська нація) і Трансильванію хочуть передати угорцям. Подібні прийоми проти угорських керівників, особливо проти В. Орбана, нерідко використовуються й іншими діячами, особливо у сусідніх державах. Не стала виключенням й Україна.

Національні ідеї Угорщини та РФ: спільні та відмінні ознаки

В основі національної ідеї Угорщини, як і кожної іншої держави, лежать принципи, спрямовані на відродження беззаперечних успіхів, що мали місце у її історії, виправлення помилок та усунення кривдних наслідків, які виявилися катастрофічними для державотворної нації і продовжують справляти негативний вплив на сучасний розвиток угорської держави і нації. Таким визначальним чинником у формуванні національної ідеї Угорщини є Тріанонська трагедія 1920 року.

Розчленування угорської нації сталося не лише в результаті поразки у Першій світовій війні, розпаду Габсбурзької монархії і формування на її місці нових держав у 1918-20 рр., не лише через помилки правлячих еліт колишньої Австро-Угорщини та незалежної Угорщини, а й через несправедливі рішення переможців Першої світової війни, світових колоніальних імперій Франції і Великобританії та їх союзниць, новоутворених сусідніх держав у ЦС Європі. Кордони між Угорщиною та новоутвореними державами (Чехословаччиною, Румунією, Югославією) були визначені в залежності не стільки від етнічного розселення народів, скільки від рівня зацікавленості країн Антанти у цих країнах. Ігнорування національними інтересами переможеної сторони, у даному випадку йдеться про Угорщину та Австрію, мало цілковите підтвердження. Такі кордони між Угорщиною та сусідніми країнами стали наслідком політики імперіалізму і гегемонізму світових гравців та малих сусідніх держав, помстою і покаранням Угорщини за проголошення Угорської Радянської Республіки (УРР) у 1919 р., підтримку поширення соціалістичної революції у Європі.

Національні інтереси Росії і Угорщини у кінці Першої світової війни цілковито співпали. Обидві формували соціалістичні устрої та радянську федерацію рівноправних народів відповідно на просторі колишньої царської

імперії та Угорського королівства. УРР, як об'єднання соціалістичної та комуністичної партій при домінуванні першої, активно боролася проти окупації країни, за воєнно-політичний союз з більшовицькою Росією і активне сприяння перемозі соціалістичної революції у ЦС Європі. Збройне протистояння країнам Антанти та її союзницями – сусідніми державами вчинялося з боку УРР з метою недопущення її повалення і розчленування історичної Угорщини. Зазнавши поразки, окупації з боку країн Антанти та її союзниць УРР не спромоглася реалізувати ці плани. Замість радянської федерації на місці Угорського королівства почали формуватися нові незалежні держави, підтримані країнами Антанти – Польща, Чехословаччина, Югославія, нова Румунія.

Подібні територіальні покарання виношувалися й щодо більшовицької Росії. Але через неспроможність Франції і Великої Британії повалити більшовицький режим збройно, вони упродовж 1919-1920 рр. вдалися до територіальних компромісів за рахунок поділу земель України, Білорусії, Молдови, Угорщини, Німеччини, Австрії між Росією, Польщею, Румунією, Чехословаччиною, Югославією, Італією. Сформувавши з нових країн від Балтійського до Чорного морів (три країни Балтії, Польща, Чехословаччина, Румунія) санітарний кордон проти Росії, Антанта відмовилася підтримувати антибільшовицькі сили в Росії і втручатися у її внутрішні справи. Такою поступливістю країни Антанти досягли успіхів: радянська Росія припинила похід у Європу заради її більшовизації, відмовилася підтримувати революцію в Угорщині і Німеччині. До цього Антанту змусила радянська Росія, підтримавши війну К. Ататюрка проти Франції, Британії, Греції, Італії, які цим самим прагнули ліквідувати Османську імперію за габсбурзьким сценарієм: витіснити її з Балкан, розділити між ними і залишити за Туреччиною 200 тис. кв. км території навколо провінції Анатолія. В результаті Антанта зберегла домінування Версальського порядку у Європі, а Росія і Туреччина на основі Ризького та Лозанського договорів зуміли відстояти свої державні інтереси, вплив у Східній та Південній Європі.

За результатами Тріанонського мирного договору 4 червня 1920 р. від Угорщини до новоутворених сусідніх держав перейшли Хорватія, Словаччина, Трансільванія, Північна Воєводина, Закарпаття з населенням відповідних народів. Відхід заселених іншими народами територій від Угорщини визнавався нею з самого початку і не заперечувався й пізніше. Але окрім цих справедливих акцій, від Угорщини до цих же сусідніх держав в цілому було передано понад 40% угорських етнічних земель (понад 70 тис. кв. км), на яких питома вага представників угорського етносу явно переважала інші народи, що складало третину угорського етносу (до 3,5 млн. угорців). Її територія зменшилася до 93 тис. кв. км, а чисельність населення скоротилася до 8 млн. чол. Угорщина перетворилася з середньої на малу європейську державу. Такі умови Тріанону вважалися в Угорщині несправедливими і до нинішніх часів вони не знаходять визнання серед жодної політичної сили цієї країни.

Значних територіальних втрат зазнали й усі інші країни Четверного союзу – Німеччина, Туреччина, Австрія і Болгарія. Проте тільки Угорщина неухильно бореться проти версальського диктату, не визнає його справедливим.

Після такого розчленування економічне, транспортне і духовне життя Угорщини зруйнувалося. Країна зазнала блокади з боку сусідніх держав, перебувала у дискримінаційному стані допоки у Європі не запанували Німеччина, а з другої половини ХХ ст. СРСР, а потім Європейський Союз. Завдяки цьому домінування політики країн Малої Антанти щодо Угорщини було нівельовано. Тривале несправедливе становище цієї країни у ХХ ст. спричинило формуванню відповідних форм консолідації, протистояння і боротьби угорців, вплинуло на їхню ментальність, яка дається взнаки особливо у нинішні часи.

Кривдні умови Тріанонського мирного договору, яким були зафіксовані нові кордони між Угорщиною та сусідніми державами, постійно тяжіють над угорською нацією та її державою, породжують гострі суперечки й напруження у відносинах між обома сторонами. Угорщина визнає встановлені несправедливі кордони, але не визнає права нових держав, власниць цих земель принижувати і асимільовувати угорське населення, позбавляти його культурно-освітніх прав, створювати для них нерівні дискримінаційні умови проживання й всебічного розвитку, обмежувати їх можливості для збереження своєї національної ідентичності і розвиватися на її основі. Незмінну і вже упродовж останніх 100 років визначальну роль у національній ідеї Угорщини посідають заходи, спрямовані на мінімізацію негативних наслідків визначених у несправедливий з її точки зору спосіб кордонів із сусідніми державами.

Гострота відносин між народами ЦС Європи упродовж ХХ ст. постійно зберігалася, змінювалися лише учасники підлеглого чи привілейованого становища. Спочатку німецькі, австрійські і угорські інтереси домінували над іншими народами цього регіону. Після їх розпаду у 1917-1918 рр. і формування нових суверенних держав ситуація докорінно змінилася уже на користь останніх. Завдяки підтримці Франції та Великої Британії інтереси Чехословаччини, Польщі, Югославії, Румунії у нових кордонах не залежали від Росії, Німеччини, Австрії та Угорщини. Ситуація в регіоні змінилася з середини 1930-х рр. на користь Німеччини, Австрії, Угорщини. Завдяки країнам «Осі» Версальський порядок у Європі упродовж 1938-1941 рр. було демонтовано. Чехословаччина, Польща, Югославія, Румунія були або ліквідовані як самостійні держави, або зменшені територіально. У регіоні запанували інтереси Німеччини, Італії, СРСР, Австрії, Угорщини.

Напередодні та у перший період Другої світової війни (жовтень 1938 – квітень 1941 рр.), коли Німеччина і СРСР тісно співпрацювали угорські державницькі інтереси сповна матеріалізувалися, а усі її сусідні країни (Чехія і Словаччина, Румунія, Югославія) зазнали суттєвих втрат. Умови Тріанонського договору були переглянуті на користь Угорщини: відповідно до

рішень першого і другого Віденських арбітражів до неї повернулися не колишні історичні землі Угорського королівства (Словаччина, Хорватія, Трансильванія, Воєводина, Закарпаття), а тільки ті їх частини, на яких явно переважав угорський етнос (Південна Словаччина, Дельвідик), 4-и східні райони Закарпаття. У липні-серпні 1940 р. до СРСР від Румунії перейшли Бессарабія, Північна Буковина та Ізмаїльщина. Після об'єднання Бессарабії і Придністров'я утворилася Молдавська РСР у складі СРСР. Останні дві частини прилучилися до складу УРСР. Синхронно, у той же літній період 1940 р. до Угорщини від Румунії було передано Північну Трансильванію площею понад 43 тис. кв. км. Щодо переходу до Угорщини Закарпаття (березень 1939 р.) та Воєводини (квітень 1941 р.), то спрацював принцип не етнічний, а історичного права, оскільки ці провінції у попередні часи входили до складу Угорського королівства. Питома вага українців і сербів у Карпатській Україні та Воєводині явно переважала угорців, відповідно складала 70% та 60%. Державницькі інтереси Угорщини були значною мірою задовільнені. Вона знову перетворилася з малої на середню європейську державу. Велику турботу склало те, що Велика Британія, США, Радянський Союз не визнавали цих територіальних змін на користь Угорщини.

Оскільки Угорщина воювала у німецько-радянській війні проти СРСР та інших членів Антинімецької коаліції і опинилася у таборі переможених, тому за наслідками Другої світової війни умови Тріанонського мирного договору від 4 червня 1920 р. були поновлені Паризьким мирним договором 10 лютого 1947 р. На ці ж кордони Угорщини погодилися уже й СРСР і США. Радянський Союз, роль якого у формуванні кордонів у ЦС Європі була вирішальною, цілковито проігнорував на Паризькій Конференції 1946-1947 рр. національними інтересами Угорщини, зокрема тим, що Тріанонські кордони у 1920 р. були встановлені Антантою як покарання Угорщини за перемогу радянської республіки у 1919 році, за спробу сформуванню на соціалістичних федеративних принципах міжнаціональні відносини Угорської Комуни із сусідніми народами. СРСР відмежувався від її історичного минулого, коли у 1919 р. Угорщина була найбільшою і єдиною союзницею більшовицької Росії і постраждала від Антанти через масову участь угорців у перемозі більшовицької влади у Росії та Угорщині у 1919 р., і цілковито підтримав відновлення над нею визначених Антантою у 1920 р. її кордонів. Поновлені кордони між Угорщиною та сусідніми державами набули статусу кво і залишаються чинними.

У післявоєнний період і аж до розпаду соціалістичної системи та СРСР у 1991 р. країни ЦС Європи розвивалися при повному домінуванні інтернаціональної ідеології, на принципах рівності і невторчання у внутрішні справи, економічної кооперації та спеціалізації, що забезпечувалися правлячими комуністичними і робітничими партіями. Соціалістичний устрій цілковито відмежувався від довоєнної спадщини, залишив поза увагою

питання національного і патріотичного життя народів. Кожна країна відмовлялася від частини свого суверенітету, особливо у питаннях зовнішньої політики, національних і державницьких інтересів. Усі спроби протидіяти порушенням прав національних меншин у сусідніх країнах, удосконалити спірні проблеми історичного минулого не допускалися. Міжнародні соціалістичні відносини формувалися з чистого листа і виключно під контролем Москви, а усі суперечливі питання, зокрема й міжнаціональні, відносилися до компетенції і внутрішньої політики країни, в якій спільноти/меншини проживали. Усі спірні питання вирішувалися на принципах пролетарського інтернаціоналізму: нічого не порушувати такого, що шкодило єдності країн соціалістичного табору. А суперечливі проблеми й трагічні сторінки відносин між народами і державами регіону у минулому, злочинні й несправедливі рішення та вчинки, причетність до них сусідніх держав, оцінки справедливості чи несправедливості встановлених кордонів, проблеми забезпечення прав національних спільнот виносилися за дужки у взаєминах країн співдружності. У відносинах соціалістичних країн цілковито панували принципи рівноправного інтеграційного економічного співробітництва, надзвичайно вигідного для кожної держави розподілу праці, дотримання принципів високої моралі і взаємної поваги, рівності і міжнародної солідарності у протистоянні із світовим імперіалізмом.

З розпадом багатонаціональних колоніальних імперій, творців Версальської та Паризької системи європейського порядку (Французької, Британської, Радянської), інших менш значних (Чехословаччини, Югославії); а згодом і падінням соціалістичного устрою, завершенням трансформаційних перетворень у ЦС Європі, вступом країн регіону до євроатлантичних структур, національні інтереси кожної держави, серед них і Угорщини, знову почали домінувати. До відновлення повного суверенітету держави ЦС Європи йшли дуже довго і важко. Упродовж 1920-2004 рр. національні інтереси Угорщини ігнорувалися, вона перебувала залежною від міжнародних факторів. Позиції переможців обох світових воєн, які забезпечували домінування в регіоні державних інтересів сусідніх з Угорщиною держав, втратили свою силу на розширеному просторі ЄС.

Сучасні процеси у низці країн Європи засвідчили, що на міжнародній арені, незалежно від того, чи вони перебувають у складі євроатлантичної спільноти, чи знаходяться поза нею, відбувається відродження націоналізму і зміцнення позицій праворадикальних сил. Окрім того, праві позиції стали вузловими складовими національної ідеї багатьох держав. Це підтверджує одвічність і незнищеність цієї ідеології, оскільки вона породжена важкими не виправленими помилками минулих століть. У кризових умовах дані проблеми стають визначальними у відносинах між країнами Європи, зокрема Росії і Угорщини щодо України та інших держав.

Слід зазначити, що через ігнорування і недостатнє врахування великими країнами Заходу та СРСР упродовж ХХ ст. етнічного чинника при визначенні кордонів, Угорщина зазнала значних втрат, які залишилися їй у спадок як невиліковна рана. Сучасні угорські політики, зробивши з цього належні висновки, вдаються до активних дій, які знаходять належний відгук у суспільстві. Те, що у сучасній Угорщині вирішальну підтримку отримують політичні сили, згруповані навколо В. Орбана, які відстоюють інтереси Угорської держави та угорських спільнот у сусідніх з нею країнах, є цьому наочне підтвердження. Сприяння духовному єднанню розчленованих частин єдиної нації стало закономірністю сучасної політики Угорщини. Визнаючи непорушність кордонів, Угорщина постійно докладє зусилля для збереження угорських зарубіжних спільнот від еміграції та асиміляції на територіях, які відійшли до сусідніх держав – Румунії (Трансільванія-Ердей), Словаччини (Південна Словаччина-Фельвідек), Сербії (Північна Воєводина-Дельвідек) та України (Закарпаття-Карпатийо); надає закордонним угорцям подвійне громадянство, прагне добитися від сусідніх країн забезпечення для них автономії, культурно-освітнього розвитку на національних традиціях і мові. Ці елементи склали основу угорської національної ідеї, яка успішно втілюється у життя в усіх країнах світу, де мешкають значні угорські спільноти.

Виступаючи на початку червня 2021 р. перед діячами освіти угорців Великої Британії К. Сілі наголошувала, що завдяки проведенню Будапештом великої організаційної роботи упродовж останнього десятиліття у центрах проживання угорських спільнот, угорство в усіх частинах світу перетворилося на зцементовану єдину націю, яка включає в себе діаспору, Карпатський басейн та саму Матір-батьківщину. Посол Угорщини у Британії Ференц Кумін зазначив при цьому успішну діяльність 20 недільних шкіл для угорських дітей, де вони отримують спеціальну освіту угорською мовою, без якої підростаюче покоління не може зберегти угорську ідентичність. Така робота є неоціненною і заслуговує всебічної підтримки.

Відвідавши 12 травня 2022 р. угорське село Матефалва у Трансільванії (Румунія), Міністр закордонних справ Угорщини П. Сійярто повідомив, що заходи уряду Угорщини спрямовані на те, щоб жодна угорська дитина не потрапила до такого принизливого становища у Карпатському басейні, в якому вона не зможе навчатися в угорськомовному дитячому садочку чи школі. Він зазначив рекордну кількість голосів підтримки правлячої коаліції на квітневих виборах 2022 року у самій Угорщині та серед закордонних спільнот, а також велику роль у вирішенні цих питань історичної церкви у Трансільванії [7].

У царині угорської національної ідеї домінує концепція: єдина угорська нація - єдина держава. Виходячи з історичного минулого, пріоритети діяльності влади Угорщини залишаються незмінними: служіння інтересам угорської нації на території Матері-батьківщини, а також підтримка, захист і надання великої фінансової і матеріальної допомоги угорським закордонним спільнотам,

особливо у 4-х сусідніх з Угорщиною державах, що є зобов'язальною умовою їхньої діяльності. Забезпечення автономії визнається ключовим чинником у збереженні угорських національних спільнот у сусідніх країнах. Угорська національна ідея спрямована на: надання угорцям подвійного громадянства, а для угорських спільнот – статусу автономії, організацію культурно-освітнього життя на національній мові і традиціях. Подібні складові угорських прагнень є типовими у подібній роботі й інших держав, спрямованої за збереження відповідних національних меншин у зарубіжних країнах. Ці форми підтримки і захисту інтересів своїх спільнот Угорщини сприймаються у сусідніх країнах через призму власних національних інтересів, які не завжди співпадають з прагненнями Будапешту. Відносини Угорщини із сусідніми державами не стали зразковими, розвиваються суперечливо і супроводжуються труднощами.

За результатами постсоціалістичних трансформаційних перетворень розвиток Росії та Угорщини, незважаючи на їхнє перебування у різних політико-економічних та геополітичних умовах, набуває усе більш подібних ознак. В обох завершився процес еволюції державного устрою та ідеології від центристських позицій до авторитарних принципів, поступового і значного обмеження загальнодемократичних прав і свобод, активізації і наступальності у зовнішній політиці. Окремі положення національної ідеї Угорщини та РФ є досить подібними, оскільки вони формувалися під дією близьких вагомих чинників. Серед найголовніших було те, що після розпаду багатонаціональних імперій – Габсбурзької та Радянської відповідно у 1918 та 1991 рр. – Угорщина (територіальних), а Росія (геополітичних) зазнали значних втрат.

Негативні наслідки розпаду цих обох імперій склали основу формування їхніх національних ідей та практичних заходів щодо їх реалізації. Обидві країни, пануючі угорська та «русская» нації, втратили своє цілковите домінування: угорці у регіоні, а росіяни у Східній Європі та у Центральній Азії. Значні частини угорської та «русской» націй опинилися у складі інших держав як національні меншини, а не пануючі етноси. Слід при цьому зазначити, що перші були відірвані від батьківщини в основному як корінний етнос, а другі – не як автохтонне населення, а як носії і реалізатори колонізаторської політики Росії на загарбаних землях інших народів.

Еліта та правителі Росії, внесок яких у падіння СРСР у 1991 р. і утворення на його місці нових 15 держав, був найбільшим, після цього дуже швидко зрозуміли, що цей акт став для усіх 14 новопроголошених країн доленосним і прогресивним явищем, а для РФ він обернувся найбільшою катастрофою. Як тільки Генсек ЦК КПРС М. Горбачов очолив процес формування самостійної компартії РРФСР (жовтень 1989 – червень 1990 рр.), Росія швидко почала перетворюватися на рівноправного члена серед 15 союзних республік і почала втратила пануючу роль в країні над іншими республіками. Парад суверенітетів швидко завершився розпадом СРСР, формуванням нових вільних держав, а сама Росія без них перетворилася на звичайну велику, але слабку державу

регіонального значення. Втративши потенціал інших народів і територій колишнього СРСР, Росія виявилася неспроможною самостійно відродитися як світова імперія, як окремий геополітичний центр. Таке прозріння серед еліти Росії настало швидко, почався пошук шляхів відновлення попередньої імперії. Для досягнення цього у неї усі фактори – економічні, технологічні, ідеологічні і навіть енергетичні та сировинні, крім військового, виявилися неефективними. Тому Москва вдалася у агресивний спосіб відновити своє панування спочатку у країнах так званого «ближнього зарубіжжя», а потім і на постсоціалістичному просторі.

Розпад багатонаціональних Габсбурзької на початку ХХ ст., а Радянської імперій у кінці століття обернувся для угорців і «русских» катастрофічними наслідками: втратою сфери свого панування, територій, переваг спільного ринку, трудового і технологічного потенціалу. А з цим: падіння міжнародного становища, збіднення внутрішнього потенціалу і людських ресурсів, перехід нових держав, що визволилися, до сфери впливу інших, більш передових світових центрів, дискримінаційна політика щодо угорців та «русских» у новоутворених незалежних державах, втрата величності і панівного статусу. Усе це спонукало правлячі кола Угорщини та Росії до активної протидії та реваншу, якщо й не за відновлення попереднього становища, то хоча б за пом'якшення наслідків після їх розпаду. Національна ідея кожної з цих двох країн спрямовується на відновлення свого домінування на втрачених землях, на захист своїх спільнот, що відійшли до інших держав, які входили до їх складу. Угорщина вдається до єднання розчленованої угорської нації у Карпатському регіоні, а Росія захищає «русский мир» на пострадянському просторі. В обох столицях зміцненню впливу і відновленню гегемонії на історичних землях надається дуже велике значення.

В інституціях ЄС та у сусідніх з Угорщиною державах не без підстав констатується, що між В. Орбаном та В. Путіним сформувався тандем завдяки подібності державного устрою РФ та Угорщини з монархічними і тоталітарними ознаками владарювання. Вся увага В. Orbana у роки перебування при владі зосереджена на відновленні, поширенні і зміцненні у соціумі історичних цінностей процвітаючого Угорського королівства XI-XVI та XIX – початку ХХ століть. Усе це тісно переплітається з політикою В. Путіна з відродження у сучасній РФ цінностей Московської держави, Російської імперії XVI-XIX та СРСР ХХ століть.

Обидві країни належать до різних вагових категорій з різними можливостями, рівень їх політичної активності на міжнародній арені, форми і результати реалізації їх національних інтересів є різними. Через це між принципами національної ідеї Угорщини та Росії мають місце значні відмінності. Росія віддає перевагу великодержавницьким і агресивним методам під час реалізації своєї національної ідеї, тоді як Угорщина у забезпеченні своїх національних інтересів вдається насамперед до правових, матеріальних і

культурно-освітніх прийомів. Об'єктом уваги Угорщини є розчленована угорська нація у Карпатському басейні, щодо якої Будапешт проводить політику національного, духовного єднання угорства на тих землях, де вони етнічно домінують, без проявів історичного права на повернення територій інших народів. В інтересах Москви перебуває весь пострадянський простір, який вона прагне повернути під своє владарювання, використовуючи не етнічний фактор, а історичне право на завойовані у минулому царською і радянською імперіями території.

Враховуючи свій обмежений потенціал як невеликої країни і те, що її вплив не є визначальним, Угорщина постійно шукає для задовільнення своїх національних інтересів на міжнародній арені підтримку серед світових держав. У нинішні часи такими для неї стали Росія і Німеччина. Використовуючи певний розлом і протиріччя між світовими центрами, досвід формування нових міжнародних умов, спираючись на вигідні для Угорщини торговельно-економічні відносини з РФ, у В. Орбана з'являються більші можливості для дистанціювання від ЄС і НАТО та зближення з нинішньою Росією. Таке співробітництво міцнішає настільки, наскільки Росії вдається руйнувати колишній однополярний світовий устрій і на його місце запровадити інший, багатополосний, в якому тандем Росії-Німеччини чи Росії-Китаю складатиме один з таких світових геополітичних центрів. Головна мета правлячої еліти Угорщини полягає у вчасному прилученні до такого центру, який домінуватиме у ЦС Європи.

Столітній досвід боротьби Угорщини за інтереси угорських спільнот, які потрапили до складу сусідніх держав, має повчальний характер і для РФ. Войовничі й загарбницькі кроки останньої свідчать, що у цьому відношенні він явно ігнорується. Угорське минуле засвідчило, що агресивні методи стосовно справедливого врегулювання територіальних і етнічних проблем не є оптимальними. Військовий спосіб розв'язання вузлових міжнаціональних протиріч не допоміг їх успішному вирішенню, бо у кінцевому підсумку це призвело до ще більшої конфронтації і загострення відносин між країнами, яких це торкається. Від цього втрачали усі сторони протистояння, і найбільше ті національні спільноти, що перебували в епіцентрі такої боротьби. Подолання міжетнічних суперечностей має більше шансів на успіх при умовах: сприяння поглибленню єднання усього континенту, вирівнювання економічного, соціального розвитку усіх держав ЄС, зниження ізоляційної сутності державних кордонів, охолодження націоналістичних протиріч між державотворною нацією та меншиною у спільній державі; формування єдиного громадянства, єдиної грошової одиниці, уніфікації способу життя громадян об'єднаної Європи. Ліберальні і демократичні ідеології мають величезні перспективи у царині оздоровлення міжнаціональних протиріч, породжених пануючими на континенті у ХХ ст. шовінізмом і великодержавницькою політикою. Для РФ, яка порівняно недавно зіштовхнулася з цими проблемами,

досвід Європейського Союзу у врегулюванні міжнаціональних проблем має неоціненне значення. Країни різних моделей суспільного устрою до нинішнього часу не спромоглися виробити кращих шляхів вирішення проблем національних меншин. Це свідчить про те, що засвоєння цих напрацювань даються тяжко навіть для країн спільноти. Сучасні тертя між Угорщиною та Єврокомісією, із сусідніми державами, підтверджують це.

Досягнення успіху можливе лише після тривалого рівного і успішного розвитку усіх народів ЦС Європи, забезпечення рівності націй, спільнот, незалежно від місця їх проживання, рівня розвитку сучасного права і демократії, ослаблення і нівелювання кордонів між державами, витворення спільної ідеології народів Європи. Об'єднуючі мотиви мають цілковито задомінувати над усіма націями континенту, що сприятиме їх поступовій інтеграції у єдину європейську цивілізацію на зразок Сполучених Штатів Європи. Іншого шляху для подолання наслідків розпаду багатонаціональних Габсбурзької та Радянської імперій, зокрема для Угорщини і Росії, немає.

Як це не парадоксально звучить, але Угорщина і ще більше РФ поки що неготові стати на шлях демократичного європоцентричного розвитку. Внутрішня політика Угорщини ґрунтується на правових, християнсько-демократичних і національних принципах. У міжнародних стосунках сповідуються засади рівності, невтручання у внутрішні справи інших держав, пріоритет національного над ліберально-інтернаціональними цінностями. Тому проекти інтернаціоналізації та глобалізації народів європейського континенту не знаходять належної підтримки у Будапешті. Професор Будапештського університету ім. Е. Лоранда А. Льорошені вважає, що режим В. Орбана не відповідає принципам правової держави, він є авторитарною владою у демократичній оболонці. В інституціях ЄС, починаючи з 2015 р., його сприймають як автократичного керівника, нерідко називають його Віктатор (Viktator). Президент США Джо Байден вважає, що Угорщина рухається в сторону тоталітарного режиму, при якому «закони джунглів» підміняють правові принципи державобудування. Кінорежисер з ФРН Мартін Шульц зазначав, що демократія в Угорщині існує формально, а насправді це конституційна авторитарна держава. У статті німецької газети «Шпігель» (Der Spiegel) за грудень 2021 р. доводилося, що В. Орбан вибудував в Угорщині однопартійну автократичну державу, хоча ззовні вона замаскована під народну демократію. Віце-спікер парламенту Словаччини Міхаль Шімечка вважає, що В. Орбан став «троянським конем» В. Путіна у ЄС. Критики усіх рівнів звинувачують уряд В. Орбана у тому, що правляча Фідес-ХДНП усе більше ізольовує Угорщину від західних країн, що ставить під загрозу досягнення угорської демократії, основи правової держави та її перспективи. В інституціях ЄС посилюються позиції тих, хто вважає, що В. Орбан продовжує поглиблювати політику «путінізації Угорщини» і закликають протидіяти

цьому, бо інакше не виключається, що через наступні 4 роки навряд чи вибори в Угорщині будуть вільними.

Важливу роль у поглибленні нинішнього співробітництва Росії та Угорщини складають економічні фактори. В угорському імпорті з РФ енергетичні та сировинні компоненти посідають левову частку. Для Угорщини РФ була і залишається важливим торговельним партнером, на ринках якої реалізується її сільськогосподарська та промислова продукція у великих обсягах. Розвиток атомної енергетики, добудова двох реакторів Пакшської АЕС, паливне та технічне їх обслуговування надзвичайно вигідне для угорської сторони. А постійно значне від'ємне сальдо (понад 3 млрд. дол.) у двосторонній торгівлі складає для Угорщини велику проблему, змушує її дотримуватися поміркованої політики щодо РФ.

Особливістю більшості держав Європи, зокрема й Угорщини, є їх висока залежність від імпорту російської нафти, газу, багатьох видів сировини, завдяки наявності у РФ цих ресурсів у великих обсягах та розвиненій інфраструктурі їх транспортування. Найбільша доля імпорту газу з РФ припадає на Німеччину – 89%, Францію – до 80%, Угорщину – 67% (у 2020 р. – 76%). Доля Угорщини в імпорті нафти і нафтопродуктів з РФ також є досить високою. Вона складала у 2021 р. 64% (у 2010 р. – 90%). Висока залежність Угорщини від енергоносіїв, сировини та ринків збуту власної продукції обумовлює формування взаємоприйнятних стосунків з РФ, що продовжує проявлятися і після початку повномасштабної війни РФ проти України.

Заборона на імпорт російської нафти у порівнянні із санкціями на газ для Європи виглядала більш збитковою. А для таких країн як Угорщина, вона мала б катастрофічні наслідки для її економіки. Міністр закордонних справ Угорщини П. Сійярто повідомив, що у такому вигляді підтримати санкції не можна, бо це може зруйнувати енергетичну безпеку Угорщини. Напередодні розгляду даного питання на засіданні ЄК 7 травня П. Сійярто зазначив незмінність позиції Угорщини: у такому варіанті нафтове ембарго не приймається, бо недоотримання необхідної кількості нафти, унеможливають повноцінну роботу економіки Угорщини. Пізніше В. Орбан в інтерв'ю для Радіо імені Кошута порівняв наслідки нафтоембарго з атомною бомбою, яку хочуть кинути на угорську економіку. Підсумком його виступу стали слова: «Такими нафтовими санкціями ЄС перетнув червону лінію». Ті країни, які мають вихід до моря і порти, підкреслював В. Орбан, можуть доставляти нафту на танкерах. Угорщина таких можливостей немає. У неї 100 років тому відібрали порти на Адріатичному морі, тому Угорщина проти такого ембарго [8].

На думку відомих угорських фахівців М. Товта та Ж.Б. Хорвата, для багатьох держав Європи, серед них і Угорщини, санкції на імпорт нафти і газу з РФ, перехід на інші види енергоносіїв, пошук інших джерел їх імпорту, будуть самими складними завданнями у порівнянні з усіма іншими країнами

континенту. Такого злету цін, цінового нафтошоку, як заявив В. Орбан у своєму зверненні до ЄК, економіка Угорщини не витримає. Позиція угорської влади наступна: спочатку має бути сформоване альтернативне постачання нафтопродуктів, конкретно до Угорщини, а після цього вона погодиться підтримати нафтове ембарго проти РФ. З угорських джерел впливає, що у середині травня 6-7 країн ЄС, серед них і Угорщина, не підтримували нафтового ембарго проти Росії. Інтенсивні консультації щодо запровадження нафтосанкцій завершилися тим, що 11 серпня 2022 р. ЄК виключила із переліку запроваджених санкцій заборону постачання нафти і нафтопродуктів з РФ.

Серед найважливіших причин виникнення і зміцнення тоталітарної форми правління на чолі з В. Путіним у РФ, переростання її у стадію рашизму, слід назвати: різке погіршення її економічного та соціального розвитку, відхід від неї колишніх сателітів, падіння міжнародної підтримки, втрата нею статусу як одного із світових воєнно-політичних центрів. Це спроба зупинити падіння економіки, відставання від провідних конкурентів світу, подолати наростаючу ізоляцію, загрозу занепаду і розпаду. Із внесенням у травні 2020 р. радикальних змін до Конституції РФ тоталітарний режим на чолі з В. Путіним набув законного визнання.

Сформовані принципи «русской» національної ідеї ґрунтуються на реваншизмі, гегемонізмі та імперіалізмі. Метою Москви є прагнення відновити своє панування на територіях незалежних республік колишнього СРСР, як це було до 1991 року. Борючись за реалізацію цих планів, Москва шукає і надає підтримку тим країнам, в історії яких було щось подібне. Досвід підтверджує, що з падінням багатонаціональної держави етнічний чинник не складає основи для формування самостійних держав, частіше домінує історичне право і воля сильнішого. Через це у спадок на просторі колишньої багатонаціональної держави залишаються великі міжетнічні проблеми. Для Росії та Угорщини некомпенсовані етнічні і геополітичні втрати даються найбільш хворобливо. Вони складають основу для двосторонньої співпраці Росії та Угорщини. Політика РФ ґрунтується виключно на історичному праві, а де є хоча б мінімальні зачепки для цього, то і на етнічних чинниках. Усі її заходи щодо територій і народів, які у минулому були завойовані і входили до складу колишньої Російської імперії чи СРСР, є односторонніми, спрямованими на їх повернення до своєї сфери впливу. Тоді як Угорщина прагне виправити помилки минулого і діє виключно на основі етнічного чинника. Історичний фактор у її діях не відіграє головної ролі, що обумовлюється тим, що її можливості є обмеженими і не такими гегемоністськими як у РФ. Однак, це не заважає цим країнам активно співпрацювати і у міру можливого координувати свої дії.

У Росії до нинішнього часу не обнародовано принципів сучасної національної ідеї через те, що не вдається замаскувати її головні

великодержавницькі й панівні принципи «руського» державотворного народу над іншими підневільними народами федерації. Підвищена увага до цієї ідеї з боку керівництва та громадських організацій РФ, як і головних розробників та майбутніх її реалізаторів, наростає, але обіграти фактор нерівності і дискримінації між народами не вдається. Але зміст і спрямування такої ідеї цілковито розкривається у головних практичних діях її влади.

У Зверненні В. Путіна до Федеральних Зборів 16 травня 2003 р. наголошувалося, що патріотизм для РФ є такою консолідуючою ідеєю, яка найкраще служить національним інтересам. На його переконання, патріотизм складає основу національної ідеї РФ. У Росії немає і не може бути ніякої іншої об'єднуючої ідеї, окрім патріотизму. Ця ідеологема пронизує весь зміст базових документів стратегічного планування, стала основою політики сучасної РФ у наступні десятиліття. Національна мета держави має співпадати з національними інтересами суспільства, але державним інтересам мають підпорядковуватися національні інтереси усіх народів РФ. Це умова успішної реалізації стратегічних завдань: збереження територіальної цілісності, суверенітету, стабільності, безпеки, достойного рівня життя, благополуччя, екологічного середовища. Від виконання цих завдань залежить створення сприятливих умов для збереження і приросту населення Росії, розвиток людського капіталу і зміцнення моральної ідентичності російського суспільства.

У Засадах державної культурної політики РФ від 24 грудня 2014 р. усі представники різних народів, рас та конфесій РФ позначаються єдиним уніфікованим терміном – росіяни. «Саме культура у її цінносному розумінні є тією головною скрепою, яка робить Росію єдиною самобутньою спільнотою, державою, цивілізацією». Першочерговим завданням постає «збереження і розвиток загальноросійської ідентичності народів РФ та єдиного культурного простору країни». У цих Засадах міститься положення й про «сохранение этнических культурных традиций и поддержка основанного на них народного творчества, сохранение этнокультурного разнообразия как одного из значимых источников профессиональной культуры и важной составляющей этнонациональной идентичности» [9].

У травневих 2020 р. змінах Конституції РФ за національною ідеєю закріплювалися всесильні повноваження щодо: зміцнення національної безпеки країни та всього суспільства; концентрації національної ідеології на питаннях внутрішнього розвитку, економічної, технологічної і культурної експансії на міжнародній арені, на інтересах російської держави і народу, жорсткому захисті суверенітету, територіальної цілісності і національних інтересів, нейтралізації небезпечних елементів. Досвід формування національної ідеї, реалізації її положень та проведення докорінних реформ у Російській імперії та СРСР для сучасного керівництва РФ став неприйнятним. Зазначається, що серцевину державотворної політики має складати сучасна

«русская идея», сформована на кращих зразках надзвичайно багатой історії та бібліографії, в основу якої має лягти історико-міфологічний комплекс.

Російська Конституція гарантує кожному громадянину РФ право на користування рідною мовою, на вільний вибір мови спілкування, виховання, навчання і творчості (ст. 26, п. 2). Російська мова визначена державною як мова державоутворюючого народу, який входить у багатонаціональний союз рівноправних народів РФ (ст. 68, п. 1). Автономні республіки РФ мають право на встановлення своїх мов як державних і вживання у всіх органах на її території нарівні з державною мовою (ст. 68, п. 2). РФ гарантує усім її народам право на збереження рідної мови, створення умов для її вивчення і розвитку. Передбачаються права для захисту культурно-національних і мовних ознак корінних малочисельних народів (ст. 69, п. 1-3). Культура у РФ визначається унікальною спадщиною її багатонаціонального народу. Вона підтримується і охороняється державою (ст. 68, п. 4).

Зрушення у теорії держави і права РФ відбулися. Але галузеве право, усі стратегії, доктрини, засади, концепції сучасної РФ, розвиваючи положення Конституції 2020 року, спрямовані на формування умов для повного домінування «русской» національно-державницької ідеї у вигляді «всеросіянства» у всіх сферах суспільного життя народів країни. На практиці це означає: основу загальноросійської системи розвитку усіх народів РФ складає російська історія, культура, мова; панування загальноросійської культурної єдності над різнобарв'ям інших народів РФ; спільність історії для усіх народів; державність російської мови; здійснення релігійного життя на традиціях російського суспільства; визнання самоідентифікації окремих народів на ідеях єдиної державності і громадянства. Про етнічну ідентичність народів не йдеться, окрім того, національні інтереси усіх народів РФ (національні історія, рідна мова, культура, автономія), окрім пануючого, ігноруються.

У замаскованих формах вживаються заходи для недопущення зміцнення національних і культурних процесів, посилення національної самоідентифікації, усвідомлення себе повноцінним самостійним етносом чи окремою спільнотою серед «нерусских» народів РФ. Усе, що суперечить єднанню народів РФ під доктриною «єдиноросіяни», «єдиногромадяни», вважається ворожою ідеологією і викорінюється із вжитку, а носії – винищуються. Усі «нерусские» народи РФ, яких москалі на побутовому рівні зневажливо називають «нерусь», перебувають на рівні колоніального становища. Російське законодавство, представники влади і науки намагаються демонструвати рівноправність усіх громадян РФ, доводити рівність народів Росії у соціально-економічній сфері поверховими положеннями і аргументами, що набули міфологічних форм. Вони обмежуються загальними положеннями, що метою РФ є збереження «народу Росії, розвиток людського потенціалу, підвищення якості життя і благополуччя громадян», що відповідають

положенням конституцій сучасних держав. Голосливо стверджується, що масова культура має єдину мету – зруйнувати скрепи, які об'єднують росіян в єдине ціле, підірвати традиції та звичаї, які є основою життя народів на протязі століть. Західні держави діють заради «ослаблення єдинства многонаціонального народа РФ».

У Стратегії національної безпеки РФ від 2 липня 2021 р. підкреслюється, що «защита традиционных российских духовно-нравственных ценностей, культуры и исторической памяти осуществляется в целях укрепления единства народов Российской Федерации на основе общероссийской гражданской идентичности, сохранения исконных общечеловеческих принципов и общественно значимых ориентиров социального развития». Провідні фахівці РФ погоджуються, що національна ідея має ґрунтуватися на державо-орієнтованій ідеосистемі, на здорових засадах/принципах націоналізму російської історії, формуватися на її ідеалах, а її поширення і відстоювання являється першочерговим обов'язком державних органів усіх рівнів. Якщо правляча «русская» еліта від цього відсторониться, то цю функцію переберуть на себе лідери визвольних змагань інших народів. В якості прикладів у Кремлі оббріхується діяльність національно-визвольних сил країн Балтії, України, Грузії, Молдови та інших у 1990-і рр., а результати їх перемоги і державотворення оцінюються негативно, подаються виключно як націоналістичні і ворожі для РФ.

Нації, які відокремилися від СРСР і звільнилися від колоніального іґа Москви, стали разючим прикладом для наслідування народами, які залишилися у підневільному складі сучасної Росії. А запевнення фахівців її силових структур, що у РФ «есть длительный опыт мирного объединения в рамках общего цивилизационного проекта и единого государства двух сотен народов, наций и народностей»; що «Російська Федерація, об'єднана тисячолітньою історією, зберігаючи пам'ять предків, які передали нам ідеали і віру в Бога, а також спадковість у розвитку Російської держави, визнає державну єдність, що склалася історично» (Конституція РФ, ст. 67, п. 2), видаються бажаними, але не дійсними [10].

Основними викликами для національної ідеї РФ у нинішні часи «є глобальні соціально-економічні і політичні системи, глобальні еліти, мета яких лежить у руслі встановлення свого панування над усіма національними державними і культурно-історичними системами, які зберігають ще хоч який-небудь суверенітет». Глобальна західна система цінностей, як і її проекти, несумісні з національною ідеєю РФ; представляють безпосередні виклики і загрози для Росії, тому протистояти яким вона спроможна лише за допомогою власної національної ідеї. Виходячи з історичного минулого, сучасна еліта РФ стверджує, що досвід 1917 року та спроби формування нової комуністичної цивілізації у Росії, як і прагнення злитися з цивілізаційним Заходом у 90-і рр. ХХ ст., виявилися для неї трагічними, що обернулося найбільшими втратами

для державоутворюючого та державоутримуючого «русского народа и русской культуры». Водночас вони тотально намагаються доводити, що Росія є самостійною державою-цивілізацією, результатом якої є тисячолітня «русская государственность», тому вона може розвиватися лише на основі власної неповторної національної ідеї, шляхом вирішення «русского вопроса».

Багатонаціональний чинник у минулому і у нинішньому часі завжди складає найбільшу загрозу для цілісності кожної імперії. І чим жорстокіше усі політичні режими Росії протидіяли національно-визвольним ідеологіям та змаганням іноземців, зміцненню й розвитку їх національних мов, культур, соціумів на етнічній основі, тим довше вона проіснувала. Ослаблена після розпаду СРСР незалежна РФ залишилася різнонаціональною імперією, в якій роз'їдаючі міжнаціональні протиріччя продовжують наростати і домінування їх зупинити неможливо.

Серед таких: регіональний сепаратизм, корені якого сформувалися на основі національних і соціальних суперечностей, відходу у минуле традицій та ідеології радянського народу як єдиної спільноти; релігійний і політичний екстремізм, сформований через соціальну і економічну нерівність та руйнацію попередніх цінносних установок та моралі соціалістичного періоду; криза колективної ідентичності та посилення національних критеріїв; падіння культурної спадщини часів СРСР; поширення духовних і культурних цінностей капіталістичного суспільства. Усі ці процеси міцнішають внаслідок політичних і економічних невдач РФ як незалежної постсоціалістичної держави. А твердження більшості фахівців РФ, що криза й загибель держави відбулася через деградацію і розклад великої духовності, основ культурного життя, корозії моральних принципів, впровадження у свідомість людей західних фальшивих ідей і цінностей, не відповідають дійсності. За усіма цими апеляціями до минулих славних традицій проглядається активна войовнича політика Московії зберегти на просторі РФ недоторканою єдину історико-культурну спадщину, сформовану у минулі століття, задля відродження і примноження традиційних духовно-моральних цінностей загальноросійського значення (спільності і єдності держави, історії, майбутнього росіян, виліплення єдиної загальноросійської громадянської ідентичності усіх народів, а не як окремих націй).

Сучасні правителі РФ прагнуть спочатку згуртувати росіян всередині РФ, добитися політичного об'єднання усіх 200 народів РФ в ідеологемі росіяни. Наступним кроком має стати об'єднання трьох народів (русского, білоруського і українського) на спільній основі православ'я, слов'янської спорідненості, спільного коріння і походження від стародавньої Русі. У подальшому важливим є прагнення об'єднати російськомовне населення на пострадянському просторі під назвою «Русского мира», потім консолідувати російськомовну діаспору у світі, щоб у підсумку створити нову політичну спільноту «русских» замість панслов'янської, православної, міжнародної

комуністичної ідеологій, сильних і ефективних у минулі століття, до розпаду СРСР. Ці основні складові сучасної національної ідеї Росії нагадують елементи угорської національної ідеї. Останні поступаються не лише своєю масштабністю та нечуваною зухвалістю московського шовінізму, а й способами їх реалізації, які за своїм цинізмом і варварством перевершують ідеї Третього рейху.

Амбіції творців сучасної національної ідеї РФ весь час наростали і вийшли на міжнародний рівень з претензіями на запровадження нової системи світового устрою. Такі плани вперше пролунали у виступі В. Путіна на Мюнхенській конференції з питань міжнародної безпеки у 2008 р. Було заявлено про започаткування відродження Росії та відновлення єдності «русского народа». Під таким об'єднанням малося на увазі возз'єднання Великої Росії, Білоросії та Малоросії. Наріжним елементом національної ідеї РФ є положення про те, що основу «русского народа» складають три його складові – великороси, малороси та білоруси. Усі ці народи були віднесені Кремлем до «русского мира». Їхнє об'єднання в єдиній державі стане шляхом подолання найбільшої катастрофи 1991 р. в історії Росії – розпаду СРСР, відродження і подальшого успішного розквіту єдиної і окремої цивілізації, сформованої тисячу років тому, надійного захисту від загроз з боку інших цивілізаційних центрів. Після Білорусії Україна мала стати другим і надважливим плацдармом для реалізації національної ідеї Росії. За президенства Л. Кучми, В. Ющенко та В. Януковича Україну та українців м'якою і дієвою силою цілеспрямовано і систематично, поступово готували до поглинання неоімперією.

Окремої Української держави як анти-Росії, форпосту успішного натиску Заходу на Росію, інструменту ліквідації та розпаду останньої, більше не повинно бути. З початком повномасштабної війни Росії проти України започаткувалося формування нової епохи. Росія, на думку московського політолога П. Акопова, відновлює свою єдність після страшної катастрофи, яка сталася у 1991 році. Започатковується російське відродження як окремої світової цивілізації. Небезпеки для розпаду Росії, як це було 20 років до цього, уже немає. Ніякі санкції уже не здатні принести їх творцям позитивних результатів. Нинішня Росія, продовжує П. Акопов, спроможна їх подолати, тим більше, коли геополітичний центр ваги відходить від США і переміщується до АТР. Формується багатополарний світ, де англосакси втрачають позиції, а Китай і Росія повертають своє місце у світі та історичний простір. Започатковується формування нового світового порядку [11].

Починаючи з 2014 р., ідеологічна машина Росії продовжує активно доводити, що «русские» та українці – це один народ, підставами для цього є спільний корінь походження, історичного розвитку та культури, релігії, формування державності від часів Київської Русі до СРСР. Цілковито фальсифікується історія стародавньої Русі аж до кінця XVII ст., коли українські землі не входили до складу Московського царства. Династія Рюриковичів, що

правила на руських землях 700 років, до кінця XVI ст., жодного відношення не мала до формування «русской» народності і тим більше Московської держави. Загарбання і розчленування українських земель почалося завдяки спільним антиукраїнським діям Московії, Речі Посполитої, Литовського князівства, Османської імперії та Кримського ханства.

Доктрина «русского мира» є націоналістичною етнофілетичною теорією про особливу месіанську роль російської нації та держави у світі та церковному житті, оскільки заперечує право інших народів на самовизначення і незалежне державотворення. Згідно з цією концепцією, «русские», українці, білоруси належать до спільної цивілізації і тому два останніх не мають права на самостійність і державність. Вони довічно мають бути частиною єдиної Московської держави. Ця ідеологія, що складає основу «русской» національної ідеї, носить расистську сутність, бо ділить народи на державні (справжні) і недержавні (штучні). Нею принципово заперечується право української нації на власне державне життя і на повну канонічну церковну самостійність. А заклики на найвищому рівні носіїв національної ідеї РФ до війни проти України та участь у злочинах на території нашої держави підтверджують її расистську і геноцидну природу й вимагають покарання та заборону за народовбивство за національними і етнічними ознаками.

Реалізація доленосних інтересів Угорщини та Росії/СРСР здебільшого відбувалася безпосередньо чи опосередковано на українських етнічних землях, і шкодила українським національно-визвольним процесам, формуванню української соборної держави. У 1919 р. обидві боролися за перемогу соціалізму у своїх країнах, поширення його у Європі та формування соціалістичної федерації народів, які входили відповідно до складу Австро-Угорщини (Галичина, Закарпаття, Буковина) та Російської імперії (Центральна і Східна Україна). Угорщина та усі форми української державності (УНР, Гетьманат, ЗУНР, Директорія) прагнули до формування триєдиного союзу Угорщини, України та Росії задля протистояння країнам Антанти. Але Раднарком Росії, відкинувши союзні ліві партії і демократичні принципи будівництва соціалізму, шляхом червоного терору і встановлення диктатури більшовицької партії замахнувся на встановлення монопольної влади в країні, ухилився від з'єднання влітку 1919 року армій Росії, України та Угорщини на території Галичини для відсічі наступу країн Антанти та її сюзниць у ЦС Європі проти Угорщини, ЗУНР, Білорусії, Буковини та Бессарабії. Радянська Росія пасивно віднеслася до повалення УРР і розчленування Угорщини, водночас вона стала співучасницею Антанти у розчленуванні та ліквідації державності УНР та БНР у 1919-1920 рр. Через відмову демократичних і соціалістичних сил практично усіх країн Європи від встановлення у них однопартійної більшовицької диктатури і червоного терору на зразок Росії, унеможливлення реалізації політики більшовицької тиранії навіть серед найбільших прихильниць ідей соціалістичної революції – Угорщині, Австрії і

Німеччині – назрівав черговий хрестовий похід Антанти для звільнення Росії від більшовицької хунти. Для уникнення цієї загрози, Раднарком швидко переорієнтувалася на Туреччину, яка під керівництвом Кемалю Ататюрка успішно воювала проти Антанти, щоб уникнути цілковитого розчленування і витіснення її з європейського континенту. Завдяки величезній підтримці озброєнням та коштами з боку Росії Туреччина у 1919-1921 рр. змогла відстояти основні території, відволікши цим самим основні сили країн Антанти, що мали взяти у поході для знищення більшовицької диктатури у Росії. Країни Антанти не могли одночасно вести успішну війну на два фронти: проти Туреччини і Росії. А тим часом становище більшовицької влади покращилося після того, як В. Ленін запропонував компромісні умови замирення з країнами Антанти шляхом: визнання незалежними Фінляндії, країн Балтії, Польщі, усіх нових держав на місці розпаду Габсбурзької монархії, розчленування з Польщею, Чехословаччиною, Румунією під протекторатом Антанти територій України, Білорусії та Бессарабії. Такі умови були прийнятними для обох сторін: війна між Антантою і більшовицькою Росією припинилася у кінці 1920 року.

В результаті таких подій Україна та Угорщина у 1919-1923 рр. зазнали величезних руйнацій. Українська держава стала розмінною монетою між радянською Росією та Антантою і її союзницями – Польщею, Чехословаччиною, Румунією. Лівобережна та Центральна Україна (до 80% українських етнічних територій) була окупована більшовицькою Росією і приєднана до складу СРСР у якості союзної республіки з конституційною нормою про право її виходу із його складу. Хоча механізмів виходу із складу СРСР так і не було розроблено і узаконено, проте цим положенням усьому світові натякалося, що УСРР ввійшла до складу СРСР добровільно і перебувала у ньому на рівноправних умовах. За наслідками Другої світової війни Україна у складі СРСР являлася членом Антинімецької коаліції і складовою держав переможців. Відірвані у 1919-1923 рр. від України етнічні землі були повернуті до складу УРСР у складі СРСР, що було зафіксовано у Паризькому мирному договорі від 10 лютого 1947 р., який не піддається сумніву жодною країною світу. Досягнута соборність українських етнічних земель явилася найбільшим надбанням України за всю її попередню історію.

По-іншому склалася доля угорської нації, яка після Першої світової війни відновила свою державність, але із значними територіальними втратами. Згідно з Тріанонським мирним договором від 4 червня 1920 р. за Угорщиною залишилося понад 93 тис. кв. км і населення до 8 млн. чол., тоді як до 80 тис. кв. км угорських етнічних територій та понад 3,4 млн. угорців перейшло до Румунії, Чехословаччини, Югославії. Перегляд умов Тріанону відбувся за підтримки Німеччини упродовж жовтня 1938 – квітня 1941 рр. До Угорщини було повернуто 77 тис. кв. км з населенням до 5 млн. чол. Угорщина відродилася з малої на середню державу з площею 170 тис. кв. км та

населенням 14 млн. чол. Титульна нація у новій Угорщині складала 77-78%, а національні меншини відповідно 22-23%. Незгода країн Антанти та СРСР з такою ревізією кордонів на користь Угорщини штовхнула останню у роки німецько-радянської війни на бік німецької коаліції. Зазнавши поразки, усі отримані Угорщиною землі були повернуті до сусідніх держав, умовами Тріанонського договору 1920 р. було поновлено Суверенітет цих держав було цілковито відновлено Паризьким договором 1947 року. З того яасу ці кордони набули статусу кво і кожна країна, зокрема й Угорщина, не піддає їх сумніву.

Отже, упродовж другої половини ХХ ст. доля України виявилася щасливішою, ніж Угорщини. Політичними силами останньої Тріанон оцінюється як трагедія, що й нині позначається на її зовнішній політиці. Угорщина постійно вдається до забезпечення максимально сприятливих умов і активного захисту угорських спільнот у сусідніх державах (Румунії, Словаччині, Сербії, Україні) і активно шукає міжнародної підтримки заради цього. В залежності від того, наскільки ці країни сприяють розвитку і збереженню угорських спільнот, визначається рівень відносин Угорщини з кожною з них. Нині нелегкі часи у відносинах Угорщини з Україною.

Можливість вирішення даних проблем на користь Угорщини залежить від формування міжнародних відносин, геополітичного становища світових держав. У середині ХХ ст. цього вдалося добитися завдяки підтримці Німеччини. У часи соціалістичної системи подібні проблеми не підлягали навіть обговоренню. Тоді цілковито панували інтернаціональні принципи у відносинах між країнами, а питання національних меншин належали виключно до компетенції внутрішніх справ держав, у яких ці спільноти проживали. У нинішні часи ставка Будапешту робиться на Росію і США, прогнозувалося їхнє зближення навколо глобальних проблем, ослаблення уваги до регіону ЦС Європи, що сприяло б Угорщині добиватися покращення становища угорських спільнот у сусідніх державах. Але замість порозуміння між західними державами на чолі з США з РФ їхні відносини нечувано загострилися через наростання агресивної політики Москви. Вони засудили і активно почали протидіяти війні Росії проти України, тому можливості задовільнити інтереси Угорщини знизилися до нуля. Надія на підтримку Угорщини з боку РФ також стає мізерною. У ХХ ст. Росія двічі грубо ігнорувала національними інтересами Угорщини: у 1919 р. кинула УРР на з'їдання її Антантою та сусідніми з нею країнам; у 1945-1946 рр. підтримала територіальні претензії Румунії, Чехословаччини, Югославії проти Угорщини. Тому сподівання Будапешта на підтримку сучасної Росії є марними. Нинішні міжнародні умови не дозволяють Росії зламати європейський і світовий порядок, що склався після Другої світової війни. Окрім того, головні світові події все сильніше складаються проти самої РФ, зростає реальна загроза збереженню її цілісності та статусу світової держави.

(Продовження статті у наступному номері журналу «ПІВ»)

Список використаних джерел та літератури

1. Megvalasztottak Novak Katalint koztarsasagi elnoknek. URL: <https://24.hu/kozelet/2022/03/10/koztarsasagielnok-valasztas-novak-katalin-rona-peter-felszolalások/>
2. Польские СМИ: Жириновский предложил Польше поделить Украину. 24 марта 2014 г. URL: <https://24smi.org/news/14533-polskie-smi-zhirinovskij-predlozhił-polshe-razdeeli.html>
3. Marki-Zay szerint negyotoddal nyerhet a Fidesz, ha nem változtat az ellenzek. URL: <https://liner.hu/marki-zay-peter-ellenzek-valtoztatas/>
4. Deutsch Tamas: A magyar baloldal változatlanul a haboru partjan all. URL: <https://magyarnemzet.hu/belfold/2022/04/24/deutsch-tamas-a-magyar-baloldal-valtozatlanul-a-haboru-partjan-all>
5. Az újralasztott Orban Viktor: az EU-ban latjuk Magyarorszagot. URL: <https://24.hu/kozelet/2022/05/16/parlament-elo-kozvetites-orban-viktor-miniszterelnok-otodszorre;>
6. Orban Viktor: A kormány celja, hogy egy globalis recesszioban Magyarország lokalis kivefelle valjon. 2022.07.23. URL: https://mandiner.hu/cikk/20220723_orban_viktor_beszed_tusvanyos_osszefoglalo
7. Szijjarto: minden magyar gyermeknek biztosítani kell az anyanyelvi képzést a Kárpát-medenceben 2022.05.13. URL: <https://www.karpatinfo.net/2022/5/13/szijasarto-minden-magyar-gyermeknek-biztositani-kell-az-anyanyelvi-kepzes-karpat-medenceben-20059252/>
8. Орбан не підтримує нафтове ембарго, бо в Угорщини 100 років тому «забрали порти». URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/05/10/7345370>
9. Об утверждении Основ государственной культурной политики: Указ Президента Российской Федерации № 808 от 24 декабря 2014 г. URL: <http://www.kremlin.ru/acts/bank/39208>
10. Прогнозируемые вызовы и угрозы национальной безопасности РФ и направления их нейтрализации. М., 2021.
11. Акопов Петр. Наступление России и нового мира. URL: <https://ria.ru/20220226/rossiya-1775162336.html>

References

1. *Megvalasztottak Novak Katalint koztarsasagi elnoknek.* [Online]. Available from: <https://24.hu/kozelet/2022/03/10/koztarsasagielnok-valasztas-novak-katalin-rona-peter-felszolalások/> [In Hungarian].
2. *Pol'skiye SMI: Zhirinovskiy predlozhił Pol'she podelit' Ukrainu. 24 marta 2014 g.* [Polish media: Zhirinovskiy offered Poland to divide Ukraine. March 24, 2014]. [Online]. Available from: <https://24smi.org/news/14533-polskie-smi-zhirinovskij-predlozhił-polshe-razdeeli.html> [In Russian].
3. *Marki-Zay szerint negyotoddal nyerhet a Fidesz, ha nem változtat az ellenzek.* [Online]. Available from: <https://liner.hu/marki-zay-peter-ellenzek-valtoztatas/> [In Hungarian].
4. Deutsch, T. *A magyar baloldal változatlanul a haboru partjan all.* [Online]. Available from: <https://magyarnemzet.hu/belfold/2022/04/24/deutsch-tamas-a-magyar-baloldal-valtozatlanul-a-haboru-partjan-all> [In Hungarian].
5. *Az újralasztott Orban Viktor: az EU-ban latjuk Magyarorszagot.* [Online]. Available from: <https://24.hu/kozelet/2022/05/16/parlament-elo-kozvetites-orban-viktor-miniszterelnok-otodszorre> [In Hungarian].
6. Orban, V. *A kormány celja, hogy egy globalis recesszioban Magyarország lokalis kivefelle valjon. 2022.07.23.* [Online]. Available from: https://mandiner.hu/cikk/20220723_orban_viktor_beszed_tusvanyos_osszefoglalo [In Hungarian].
7. *Szijasarto: minden magyar gyermeknek biztosítani kell az anyanyelvi képzést a Kárpát-medenceben 2022.05.13.* [Online]. Available from: <https://www.karpatinfo.net/2022/5/13/>

- sziijarto-minden-magyar- gyermeknek- biztositani-kell-az- anyanyelvi-kepzest-karpat-medenceben-20059252/ [In Hungarian].
8. *Orban ne pidtrymuje naftove embarho, bo v Uhorshchyny 100 rokov tomu "zabraly porty"* [Orban does not support the oil embargo, because the ports were "taken away" from Hungary 100 years ago]. [Online]. Available from: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/05/10/7345370> [In Ukrainian].
 9. *Ob utverzhdenii Osnov gosudarstvennoy kul'turnoy politiki: Ukaz Prezidenta Rossiyskoy Federatsii № 808 ot 24 dekabrya 2014 g.* [On approval of the Fundamentals of State Cultural Policy: Decree of the President of the Russian Federation No. 808 of December 24, 2014]. [Online]. Available from: <http://www.kremlin.ru/acts/bank/39208> [In Russian].
 10. (2021). *Prognoziruyemye vyzovy i ugrozy natsional'noy bezopasnosti RF i napravleniya ikh neytralizatsii* [Forecasted challenges and threats to the national security of the Russian Federation and directions for their neutralization]. Moskva. [In Russian].
 11. Akopov, P. *Nastupleniye Rossii i novogo mira* [The offensive of Russia and the new world]. [Online]. Available from: <https://ria.ru/20220226/rossiya-1775162336.html> [In Russian].

Derzhaliuk M. Results of Parliamentary Elections in Hungary on April 3, 2022 and Prospects of Ukrainian-Hungarian Relations (Part 1).

The article is dedicated to the elections to the State Assembly of Hungary on April 3, 2022, which ended with the victory and acquisition of a constitutional majority by the now ruling coalition of Fidesz-Hungarian Civil Union and the Christian Democratic People's Party (KDNP) - (Fidesz-KDNP).

It analyzes its electoral platform "War or Peace", the center of which was the attitude to the Russian-Ukrainian war. It is indicated that this war divided the political forces of Hungary into two camps – supporters of neutrality (peace) or supporters of Ukraine (war). The ruling coalition advocated neutrality, non-intervention in the war, which guaranteed the preservation of peace and tranquility for the citizens of Hungary. All the opposition forces showed support for Ukraine against Russia. The authorities accused the latter of the fact that their pro-Ukrainian and anti-Putin activities posed a danger and threatened the spread of the war to the territory of Hungary. It is emphasized that thanks to this position, Fidesz-KDNP won a convincing victory in Hungary as a whole and especially among the Hungarian communities abroad, while the six-party opposition bloc, although it won convincingly in 17 of Budapest's 18 districts, suffered a significant defeat in the country as a whole.

The main reasons for the unexpected victory of the ruling coalition Fidesz - HDNP in these elections are highlighted. Among them: the coalition flexibly combined centrist and center-right values, synthesized them and rose above narrow party interests, turning into a broad popular front of the Hungarian nation. It is also noted that during the 12-year remaining stay in power in the country, transformations were completed, namely, a new Basic Law (constitution) was adopted, relevant legislation was formed, and a national democratic model of political and economic power was introduced according both to the state and EU standards that complies with state and EU standards. The internal policy was aimed at the development of traditional branches of the economy and the formation of modern forms of management. Relatively high economic development of the country was ensured thanks to by the effective use of foreign investments, international markets, which are far from being limited to EU countries. Hungary develops close cooperation with countries of all regions, if its national interests are ensured. Great attention is paid to the support and protection of Hungarian communities living in countries neighboring Hungary (Romania, Slovakia, Serbia, Ukraine). At the legislative level, the status of Hungarians abroad is almost equal to that of Hungarians in the country itself. The policy of national unity, the recognition of Hungarians, regardless of their residency country of residence, as members of a united single Hungarian nation, gained general approval. The concentration of domestic and foreign policy on the priority of Hungarian interests helped Fidesz to turn into an authoritative and reliable political force of the

country, which, using civilized methods, fights for the future of Hungary, the comprehensive development of its people, the preservation of the identity of Hungarian communities abroad, the prevention of assimilation, mass emigration and the restriction of their rights along national lines. In addition, the ruling coalition managed to form a reliable financial, personnel, and media potential, to significantly expand the electoral field of its activities, which no opposition political force is able to compete with, especially during the elections to the State Assembly.

The qualitative composition of the new parliament was analyzed. The progress of the election of the new President of Hungary on March 9, the speaker of the newly elected parliament, his deputies and heads of parliamentary factions on May 2, and finally the Prime Minister of Hungary on May 16 and the approval of the country's new government headed by Viktor Orbán on May 24, is highlighted.

Great attention is paid to the formation of Hungarian-Ukrainian relations. The analysis of political processes during the election campaign and in the first months after the end of the elections, in particular the attitude of Budapest to the aggression of the Russian Federation against Ukraine, to the formation of Hungarian-Ukrainian relations, allowed us to draw conclusions that the priorities of the international activities of the ruling coalition of Hungary will remain unchanged: serving the interests of the Hungarian nation on in all territories of its residence, in particular support, protection and assistance to Hungarian national communities in Romania, Slovakia, Serbia and Ukraine. The results of the parliamentary elections in Hungary on April 3, 2022 confirmed that these principles are unchanged and continue to be binding in the activities of the Hungarian government institutions.

It is emphasized that the level of development of Hungary's bilateral relations with neighboring states will depend on ensuring the Hungarian foreign communities interests how the interests of the Hungarian foreign communities will be ensured (granting dual citizenship, autonomy status for the community, creating conditions for cultural and educational development based on in the national language and traditions). Hungarian-Ukrainian relations will be in the same condition state. Hungary supports the territorial integrity of Ukraine, its European choice, condemns Russian aggression, supports the EU's sanctions policy against the Russian Federation, and provided shelter for 800,000 refugees from Ukraine. More than 100,000 people from Ukraine stay are in Hungary illegally. Since July 19, Hungary has allowed the transit of weapons from other countries through its territory to Ukraine. Yet But it continues to maintain neutrality in the Russian-Ukrainian war, supports EU energy sanctions against the Russian Federation in such a way that it does not harm its economic interests. At the same time, it does not agree to the application of certain legal provisions on education the procedure for using the Ukrainian language as the official language on the territory of Ukraine, that came into force in 2017 and 2019 to the Hungarian community of Transcarpathia of a number of provisions of the laws on education and the procedure for using the Ukrainian language as the official language on the territory of Ukraine, which came into force in 2017 and 2019.

It is emphasized that the settlement of cultural and educational issues of the Hungarian community of Transcarpathia should become a priority task for both countries.

Keywords: Hungary, the 2022 elections, the ruling coalition, Russian aggression, Ukraine, bilateral relations, the Hungarian community of Transcarpathia, settlement of the problem.